Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia. Lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset yhteisöaloiteohjelmien ja innovatiivisten toimien hallinnoinnista. Ehdotetussa laissa on otettu huomioon Agenda 2000 -uudistukseen perustuvat muutokset yhteisöaloiteohjelmia koskevassa yhteisön lainsäädännössä. Uudella ohjelmakaudella vuosina 2000—2006 toteutetaan neljää yhteisöaloitetta. Lakia sovellettaisiin eräin poikkeuksin kaikkiin yhteisöaloiteohjelmiin.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset yhteisöaloiteohjelmien hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta. Laissa olisi säännökset yhteisöaloiteohjelmien ja innovatiivisten toimien hallinto- ja maksuviranomaisista ja niiden tehtävistä. Kahden ohjelman toimeenpanoa varten otettaisiin lakiin säännökset hallintokomiteasta ja sen tehtävistä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt lain.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

SISÄLLYSLUETTELO 2

YLEISPERUSTELUT 3
1. Nykytila 3
1.1. Euroopan yhteisön yhteisöaloitteita ja innovatiivisia toimia koskevat säännökset 3
1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö 7
1.3. Nykytilan arviointi 9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 9
3. Esityksen vaikutukset 11
3.1. Taloudelliset vaikutukset 11
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset 12
3.3. Ympäristövaikutukset 12
3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan 12
3.5. Vaikutukset alueelliseen kehitykseen 13
4. Asian valmistelu ja lausunnot 13
4.1. Valmisteluvaiheet 13
4.2. Lausunnot 13
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 13

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 14
1. Lakiehdotuksen perustelut 14
2. Tarkemmat säännökset 29
3. Voimaantulo 29
4. Säätämisjärjestys 29

LAKIEHDOTUKSET 31
rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta 31

LIITE 36

RINNAKKAISTEKSTIT 36
rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta 36

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Euroopan yhteisön yhteisöaloitteita ja innovatiivisia toimia koskevat säännökset

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 15 päivänä heinäkuuta 1997 Agenda 2000 -asiakirjan, jossa pyrittiin laaja-alaisesti käsittelemään unionin tulevia haasteita kuten unionin politiikkojen kehittämistä, laajentumisen haasteita ja uusia rahoituksellisia puitteita vuosille 2000—2006. Osana politiikkojen kehittämistä asiakirjassa käsiteltiin rakennerahastojen toiminnan uudistamista ohjelmakaudelle 2000—2006. Siihen liittyen komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen neuvoston asetukseksi rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä (KOM(1998) 131 lopull.). Komission ehdotuksen perusteella annettiin 21 päivänä kesäkuuta 1999 neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999 rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä, jäljempänä myös yleisasetus. Samalla annettiin seuraavat rahastokohtaiset asetukset: parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1783/1999 Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1784/1999 Euroopan sosiaalirahastosta (ESR), neuvoston asetus (EY) N:o 1263/1999 kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR) sekä neuvoston asetus (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta.

Säännösten rakennetta on uudistettu siten, että yleisasetuksessa määritellään rakennerahastojen yleiset periaatteet, joita ovat rahastojen ensisijaiset tavoitteet ja tehtävät, rakenteita koskevat yleiset periaatteet, rahastojen keskinäinen sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden yhteensovittaminen, ohjelmatyötä ja varainhoitoa koskeva menettely ja tehokkuuden edellyttämät välineet ohjelmien seurannan ja valvonnan seurannan ja valvonnan toteuttamiseksi. Kustakin rahastosta annetuissa asetuksissa käsitellään niiden omia sääntöjä, pääasiassa niiden toiminta-aloja.

Yhteisöaloitteita koskevat säännökset sisältyvät sekä yleisasetukseen että rahastokohtaisiin asetuksiin. Yleisasetuksen 9 artiklan e alakohdan mukaan tukitoimilla tarkoitetaan rahastojen tukimuotoja, joita ovat toimenpideohjelmat tai yhtenäiset ohjelma-asiakirjat, yhteisöaloiteohjelmat sekä teknisen avun toimenpiteiden ja innovatiivisten toimien tuki. Yhteisöaloitteet ovat siten yleisasetuksen mukaan osa tukitoimen käsitettä ja sillä perusteella useat yleisasetuksen artiklat koskevat yhteisöaloitteita.

Yleisasetuksen II osaston III luvussa luetellaan ohjelmakaudella 2000—2006 kysymykseen tulevat yhteisöaloitteet. Uudella vuosia 2000 - 2006 koskevalla ohjelmakaudella yhteisöaloitteiden määrää on vähennetty viime ohjelmakauden 13 yhteisöaloitteesta neljään, joita ovat INTERREG, URBAN, LEADER ja EQUAL. Yleisasetuksen 20 artiklan mukaan INTERREG -yhteisöaloite koskee rajat ylittävää, valtioiden välistä ja alueiden välistä yhteistyötä, jolla pyritään edistämään koko yhteisön alueen sopusointuista, tasapainoista ja kestävää kehittämistä. URBAN -yhteisöaloite koskee kriisikaupunkien ja -lähiöiden taloudellista ja sosiaalista elvyttämistä kestävän kaupunkikehityksen edistämiseksi. LEADER -yhteisöaloite koskee maaseudun kehittämistä. EQUAL -yhteisöaloite käsittää valtioiden välisen yhteistyön, jonka tarkoituksena on edistää uusia käytäntöjä kaikenlaisen työmarkkinoihin liittyvän syrjinnän ja eriarvoisuuden torjumiseksi.

Vuonna 1999 päättyneellä ohjelmakaudella kutakin yhteisöaloitetta voitiin rahoittaa useasta rahastosta. Pyrkimyksenä on yksinkertaistaa yhteisöaloitteiden hallinnointia uudella ohjelmakaudella. Kutakin yhteisöaloitetta rahoitetaan ainoastaan yhdestä rahastosta. INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitteet rahoitetaan Euroopan aluekehitysrahaston va-

roista, LEADER -yhteisöaloite Euroopan maatalouden ohjaus ja tukirahaston varoista ja EQUAL -yhteisöaloite Euroopan sosiaalirahaston varoista. Rahastojen soveltamisalaa voidaan kuitenkin laajentaa siten, että ne käsittävät toimet, jotka on aikaisemmin rahoitettu muista rahastoista. Esimerkiksi INTERREG -yhteisöaloitteessa voidaan Euroopan aluekehitysrahaston varoista rahoittaa toimia, jotka on edellisellä ohjelmakaudella rahoitettu Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta. Rahaston toimialan laajentamisesta on säännökset yleisasetuksen 21 artiklassa sekä kutakin rahastoa koskevassa asetuksessa.

Yhteisöaloitteilla on yhteistyöhön ja innovaatioon keskittynyt erityisluonne. Sen vuoksi niitä koskevien ohjelmien soveltamisala eroaa ensisijaisten tavoitteiden 1, 2 ja 3 perusteella toteutettujen tukitoimien soveltamisalasta. Yhteisöaloitteet myös täydentävät tavoiteohjelmia. Komissiolla on merkittävämpi asema niiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa kuin tavoitteita 1, 2 ja 3 koskevissa ohjelmissa. Yleisasetuksen 21 artiklan mukaan komissio vahvistaa kullekin yhteisöaloitteelle omat suuntaviivat, joissa kuvataan yhteisöaloitteen tavoitteet, soveltamisala ja asianmukaiset täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Suuntaviivat julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. INTERREG -yhteisöaloitteen osalta komissio on 28 päivänä huhtikuuta 2000 antanut tiedonannon Euroopan alueen sopusointuiseen ja tasapainoiseen kehitykseen tähtäävän Euroopan laajuista yhteistyötä koskevan yhteisöaloitteen — INTERREG III:n — suuntaviivojen vahvistamisesta (2000/C 143/08). Suuntaviivat on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 23 päivänä toukokuuta 2000. URBAN -yhteisöaloitteen osalta komissio on hyväksynyt 28 päivänä huhtikuuta 2000 tiedonannon jäsenvaltioille kriisikaupunkien ja -lähiöiden taloudelliseen ja sosiaaliseen elvyttämiseen kestävän kaupunkikehityksen edistämiseksi tähtäävän yhteisöaloitteen — URBAN II:n — suuntaviivojen vahvistamisesta. Suuntaviivat on julkaistu virallisessa lehdessä 19 päivänä toukokuuta 2000.

LEADER:n osalta komissio on hyväksynyt tiedonannon jäsenvaltioille yhteisöaloitteen suuntaviivojen vahvistamisesta maaseudun kehittämiseksi (LEADER+) 14 päivänä huhtikuuta 2000. Suuntaviivat on julkaistu virallisessa lehdessä 18 päivänä toukokuuta 2000. Komissio on hyväksynyt 14 päivänä huhtikuuta 2000 tiedonannon jäsenvaltioille suuntaviivojen luomiseksi EQUAL -yhteisöaloitetta varten valtioiden välisestä yhteistyöstä. Suuntaviivat on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 5 päivänä toukokuuta 2000.

INTERREG III:n suuntaviivoissa on määräyksiä yleisistä tavoitteista ja periaatteista, rajat ylittävän yhteistyön (ohjelmalohko A) sisällöstä, valtioiden välisen yhteistyön (ohjelmalohko B) sisällöstä, alueiden välisen yhteistyön (ohjelmalohko C) sisällöstä, tukitoimen valmistelusta, esittämisestä ja hyväksymisestä, yhteensovittamisesta muiden yhteisön rahoitusvälineiden kanssa ja rahoituksesta.

INTERREG -yhteisöaloite uudella ohjelmakaudella toteutetaan kolmen ohjelmalohkon kautta. Ohjelmalohko A käsittää yhtenäisen alueellisen kehityksen edistämisen rajaalueiden välillä, ulkorajat ja jotkut merirajat mukaan luettuina. Tukikelpoisia alueita ovat kaikki yhteisön sisä- ja ulkomaarajojen sekä eräät merirajojen alueet, jotka kuuluvat tilastollisen alueluokituksen III-tasoon (NUTS III) ja ne on lueteltu suuntaviivojen liitteessä I. Liitteen I mukaan tukikelpoisia alueita ovat Ahvenanmaa, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Itä-Uusimaa, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Uusimaa ja Varsinais-Suomi. Liitteen ja viimeksi kuluneen ohjelmakauden perusteella olisi tarkoituksena laatia seitsemän A-ohjelmaa, joissa Suomi olisi mukana ja jotka olisivat (suluissa muut mukana olevat valtiot) Saariston (Ruotsi), Merenkurkku-MittSkandian (Ruotsi, Norja), Pohjoiskalotin (Ruotsi, Norja), Barents/Kolarcticin (Ruotsi, Norja, Venäjä), Karjalan (Venäjä), Kaakkois-Suomen (Venäjä) ja Etelä-Suomen rannikkoseudun (Viro) -ohjelmat. Pohjoiskalotin ja Barents/Kolarcticin ohjelmat on tarkoitus yhdistää yhdeksi ohjelmaksi, jolla on kaksi alaohjelmaa. Pääosa rahoituksesta myönnetään suuntaviivojen mukaan tähän ohjelmalohkoon.

Ohjelmalohko B käsittää sopusointuisen alueellisen yhdentymisen edistämisen yhteisössä ja siihen kuuluvat alueet on lueteltu suuntaviivojen liitteessä III. Liitteen mukaan ohjelmalohkon B tukikelpoiset alueet, joissa Suomi on mukana, ovat Itämeren alue ja Pohjoinen periferia. Tarkoituksena olisi laatia kaksi ohjelmaa. Toisena olisi Itämeren alueen ohjelma, jossa olisivat mukana Suomi, Ruotsi, Tanska, Saksa, Norja, Puola, Viro, Latvia, Liettua, Venäjä ja Valkovenäjä ja toisena Pohjoisen periferian ohjelma, jossa olisivat mukana Suomi, Ruotsi, Skotlanti, Norja, Islanti, Färsaaret ja Grönlanti. Ohjelmalohko C käsittää alueellisen kehityksen edistämisen ja koheesiopolitiikan sekä sen toteuttamisvälineiden tehostamisen valtioiden ja alueiden välisen yhteistyön avulla. Tällä hetkellä ei ole tiedossa suunniteltujen ohjelmien alaa. Rahoituksen suhteen ohjelmalohko C on selvästi pienin.

INTERREG III:n suuntaviivojen mukaan yhteisöaloiteohjelmiin on sisällyttävä ohjelmien täytäntöönpanosäännökset, joissa ohjelmaan osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset nimeävät yhteistoiminnalle kansallisen lainsäädännön huomioon ottaen erityisten sopimusten perusteella yhteiset hallintorakenteet. Niitä ovat yleisasetuksen 9 artiklan n alakohdassa ja 34 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen, yleisasetuksen 9 artiklan o alakohdassa ja 32 artiklassa tarkoitettu maksuviranomainen ja yhteinen tekninen sihteeristö yhteisöaloiteohjelman toiminallista johtamista varten. Nämä elimet hoitavat kyseiset kolme tehtävää (hallintoviranomainen, maksuviranomainen ja yhteinen tekninen sihteeristö) yhdessä tai erikseen ottaen huomioon INTERREG III -yhteisöaloitteen täytäntöönpanon erityispiirteet. Lisäksi ohjelmassa on oltava yleisasetuksen 35 artiklan mukainen seurantakomitea ja ohjauskomitea (steering committee). Ohjauskomitean tehtävänä on suuntaviivojen mukaan valita yhteisesti toimet eli hankkeet ja yhteen sovittaa niiden toteutusta. Täytäntöönpanosäännöksiin kuuluvat lisäksi yhteisöaloiteohjelman tarkastusta koskevien erityisten järjestelyjen ja menettelyjen kuvaus, jossa täsmennetään rahoitusta ja varainhoidon valvontaa koskevat vastuualueet yleisasetuksen 38 ja 39 artiklan mukaisesti. INTERREG -yhteisöaloiteohjelman seurannan, toteutuksen ja arvioinnin kannalta sovelletaan yleisasetuksen III osaston säännöksiä rahastojen tuesta ja varainhoidosta sekä yleisasetuksen seurantaa, arviointia että varainhoidon tarkastusta koskevia säännöksiä.

Täytäntöönpanon kannalta INTERREG -yhteisöaloitetta koskevat ohjelmat voidaan luokitella kahteen ryhmään. Toiseen ryhmään kuuluvat ohjelmat, joissa ohjelmien täytäntöönpanosta vastaavat toimielimet kuten hallintokomitea sekä hallinto- ja maksuviranomainen asetetaan Suomessa. Sellaisia ohjelmia uudella ohjelmakaudella olisivat Saariston, yhdistetyn Pohjoiskalotti-Barents/Kolarcticin, Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun A-ohjelmat. Saariston ohjelmassa hallinto- ja maksuviranomaistehtäviä hoitaa Ahvenanmaan maakuntahallitus. Toiseen ryhmään kuuluvat sellaiset ohjelmat, joiden täytäntöönpanosta vastaavat toimielimet sijaitsevat Suomen ulkopuolella. Sellaisia olisivat Merenkurkku-MittSkandian A-ohjelma sekä Itämeren alueen ja Pohjoisen periferian B-ohjelmat. A-ohjelmat jaetaan niiden suuntautumisen tai osallistuvien maiden perusteella kahteen ryhmään. Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun A-ohjelmista, joissa Suomen lisäksi ovat mukana Venäjä ja Viro, käytetään jäljempänä nimitystä itäohjelmat. Vastaavasti sellaisia A-ohjelmia, joissa Suomen lisäksi toisena maana on mukana Ruotsi, kutsutaan yleisnimityksellä länsiohjelmat. Sellaisia ohjelmia ovat Saariston, Merenkurkku-MittSkandian ja Pohjoiskalotti-Barents/Kolarcticin ohjelmat. Määrittelyllä on merkitystä erityisesti itäohjelmien kannalta, koska ne hallinnollisesti muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden. Näiden ohjelmien täytäntöönpanosta vastaavat toimielimet ovat Suomessa ja ohjelmien kansallinen rahoitusosuus tulee yksinomaan Suomesta. Länsiohjelmissa hallintoelimet voivat olla Suomessa tai Ruotsissa. Ohjelmien kansallinen rahoitus tulee kahdesta jäsenvaltiosta, Suomesta ja Ruotsista.

URBAN II:n suuntaviivoissa on määräyksiä yleisistä tavoitteista ja periaatteista, tukikelpoisista alueista ja toimintalinjoista, ohjelmien valmistelusta, esittämisestä ja hyväksymisestä, tukitoimien seurannasta, toteutuk-

sesta ja arvioinnista sekä rahoituksesta. Uudella ohjelmakaudella URBAN -yhteisöaloitteella tuetaan noin 50:tä kaupunkialuetta. Suuntaviivojen liitteessä II on lueteltu kohteena olevien kaupunkien ohjeellinen määrä. Suomesta on tukikelpoiseksi mainittu yksi kaupunkialue. Tarkoituksena on, että se käsittäisi alueita Helsingin ja Vantaan kaupungeista ja tavoitteena olisi laatia yksi Helsingin ja Vantaan URBAN -ohjelma.

Suuntaviivojen mukaan ohjelmiin sisältyvät täytäntöönpanosäännökset, joihin kuuluvat ohjelmaan osallistuvien viranomaisten ja hallintorakenteiden nimet. Niitä ovat erityisesti yleisasetuksen 9 artiklan n alakohdassa tarkoitettu hallintoviranomainen, joka vastaa yhteisöaloiteohjelman hallinnosta ja elin, joka toimii yleisasetuksen 9 artiklan o alakohdassa tarkoitettuna maksuviranomaisena sekä seurantakomitea, joka hoitaa yleisasetuksen 35 artiklan mukaiset tehtävät. Suuntaviivojen mukaan jos URBAN -ohjelma koskee useampaa kuin yhtä kaupunkialuetta, ohjauskomitea (steering committee) vastaa toimien eli hankkeiden valinnasta ja toteutuksen seurannasta alueella. Jos ohjelma koskee ainoastaan yhtä kaupunkialuetta, kuten on tilanne Suomessa, seurantakomitea voi hoitaa ohjauskomitean tehtävät. Täytäntöönpanosäännöksiin kuuluvat lisäksi URBAN -yhteisöaloiteohjelman tarkastusta koskevien järjestelyjen ja menettelyjen esitys, jossa täsmennetään rahoitusta ja varainhoidon valvontaa koskevat vastuualueet yleisasetuksen 38 ja 39 artiklan mukaisesti. Yhteisöaloiteohjelman seurannan, toteutuksen ja arvioinnin kannalta sovelletaan yleisasetuksen III osaston säännöksiä rahastojen tuesta ja varainhoidosta sekä yleisasetuksen seurantaa, arviointia että varainhoidon tarkastusta koskevia säännöksiä.

LEADER+ -yhteisöaloiteohjelmaa koskevissa suuntaviivoissa on määräyksiä aloitteen taustasta, tavoitteista, välineistä, toimenpiteistä sekä täytäntöönpanosta. Yhteisöaloite täydentää tavoiteohjelmia kannustamalla paikallisella tasolla toimivia aktiivisia toimijoita laatimaan ja toteuttamaan projekteja yhteistyössä. Yhteisöaloitteen keskeisinä toimijoina ovat paikalliset toimintaryhmät. Niiden on suuntaviivojen mukaan muodostettava tasapainoinen ja edustava joukko alueen eri sosiaalis-taloudellisiin piireihin kuuluvista toimijoista. Paikalliset toimintaryhmät ovat Suomessa oikeudelliselta muodoltaan pääasiallisesti yhdistyksiä. Talouselämän osapuolten ja yhdistysten osuuden on oltava paikallisten toimintaryhmien päätöksentekotasolla kuten yhdistyksen hallituksessa vähintään 50 prosenttia. Jäsenvaltion on ohjelmaehdotusta esittäessään ilmoitettava komissiolle, kuinka monta paikallista toimintaryhmää se aikoo valita.

EQUAL:n suuntaviivoissa on määräyksiä yhteisöaloitteen tavoitteista, sisällöstä, yleisistä periaatteista, EQUAL -aloitteen nojalla rahoitettavista toiminnoista, levittämisestä ja arvioinnista Euroopan tasolla, ohjelmien suunnittelusta, esittämisestä ja hyväksymisestä sekä rahoituksesta. Suuntaviivojen mukaan EQUAL:n käytännön toteutus perustuu alueella tai tietyllä sektorilla luotuihin kumppanuuksiin, joita kutsutaan kehittämiskumppanuuksiksi. Kehittämiskumppanuuteen osallistuvat tahot määrittelevät ja sopivat noudatettavan strategian ja sitä varten tarvittavat innovatiivisiin lähestymistapoihin perustuvat keinot. Kehittämiskumppanuudet käynnistävät kansainvälisen yhteistyön ja osallistuvat temaattiseen yhteistyöhön sekä hyvien käytäntöjen levittämiseen ja valtavirtaistamiseen.

EQUAL:n suuntaviivojen mukaan yhteisöaloiteohjelman talouden ja hallinnon hoitaminen kuuluvat yksinomaan ohjelman seurantakomitean kanssa yhteistyössä toimivan hallintoviranomaisen toimivaltaan. Suuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden ehdotusten aloiteohjelmaksi olisi täytettävä yleisasetuksen 16 artiklassa asetetut edellytykset. Ehdotukset esitetään yhtenäisen ohjelma-asiakirjan muodossa, ja niihin liitetään yleisasetuksen 18 artiklan 3 kohdan mukainen ohjelma-asiakirjan täydennys.

Yhteisöaloitteita koskeva ohjelmatyö on meneillään. Kaksi INTERREG -ohjelmaa, Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian INTERREG III A -ohjelmat, on laadittu. Valtioneuvosto on hyväksynyt ohjelmat huhtikuussa 2000 ja ne on jätetty komissioon huhtikuun lopussa. Ehdotus Manner-Suomen EQUAL -ohjelmaksi on luovutettu komissiolle syyskuussa 2000. Ahvenanmaa ei ole laatinut EQUAL -ohjelmaa. URBAN- ja

LEADER -yhteisöaloitteissa ohjelmien laatiminen on käynnissä ja ne on tarkoitus jättää komissiolle marraskuussa 2000. Molemmissa yhteisöaloitteissa laaditaan yksi ohjelma.

Innovatiivisilla toimilla tarkoitetaan yleisasetuksen 22 artiklan mukaisia toimia. Innovatiivisiin toimiin kuuluvat tutkimukset, pilottihankkeet ja kokemusten vaihto. Innovatiivisilla toimilla edistetään tavoitteiden 1, 2 ja 3 mukaisten tukitoimen laadun parantamiseen tarkoitettujen innovatiivisten menetelmien ja käytäntöjen kehittämistä. Ne pannaan täytäntöön yksinkertaisella, avoimella ja moitteettoman varainhoidon mukaisella tavalla. Jokaista pilottihankeen toiminta-alaa rahoitetaan yhdestä rahastosta. Komissio julkaisee yleisasetuksen 48—51 artiklassa tarkoitettujen komiteoiden annettua lausuntonsa suuntaviivat, joissa annetaan tarkempia määräyksiä innovatiivisten toimien tavoitteista, yleisistä periaatteista, toimenpidekokonaisuuksien sisällöstä, ohjelmien laatimisesta ja rahoituksesta. Suuntaviivojen laatiminen on meneillään. Komissio hyväksyy tuen myöntämisen rahastoista yleisasetuksen 24 artiklan mukaan sen jälkeen, kun jäsenvaltio on toimittanut komissiolle ohjelmaa koskevan esityksen. Yleisasetuksen 24 artiklan mukaan yleisasetuksen mukainen jäsenvaltioiden rahoitusvastuu ei koske 22 artiklassa tarkoitettuja innovatiivisia toimia.

1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Suomessa on toteutettu viimeksi kuluneella ohjelmakaudella eli vuosina 1995—1999 INTERREG -yhteisöaloitteen puitteissa seitsemää INTERREG II A- ja yhtä INTERREG II C-ohjelmaa sekä II C -ohjelmia vastaavaa Pohjoisen periferian Euroopan aluekehitysrahastoa koskevan asetuksen (EY) N:o 2083/93 Artikla 10 -ohjelmaa, URBAN -yhteisöaloitteen puitteissa kahta URBAN -ohjelmaa, LEADER -yhteisöaloitteessa kahta LEADER -ohjelmaa sekä ADAPT- ja EMPLOYMENT -yhteisöaloiteohjelmia, joiden kokemuksille EQUAL -ohjelma pohjautuu.

INTERREG -yhteisöaloitteeseen liittyen on alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993), jäljempänä aluekehityslaki, 3 a §:ssä säädetty aluekehitysviranomaisen tehtävistä INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa. Aluekehitysviranomainen voi toimia INTERREG -yhteisöaloitetta koskevan toimenpideohjelman mukaisena Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena. INTERREG -yhteisöaloitteen toimeenpanosta annetun asetuksen (233/1997) 1 §:n mukaan asetusta sovelletaan INTERREG -yhteisöaloitetta koskevan toimenpideohjelman Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoitusosuuden myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan, kun rahoitusosuuden myöntävänä viranomaisena toimenpideohjelman mukaan toimii alueiden kehittämisestä annetussa laissa tarkoitettu maakunnan liitto. Sellaisena viranomaisena toimii Barentsin INTERREG II A -ohjelmassa Lapin liitto.

Asetuksen 3 §:ssä säännellään tuen myöntämisen edellytykset. Tuen myöntäminen edellyttää, että kansallinen viranomainen on arvioinut toimenpiteen sellaiseksi, että se voi myöntää hankkeeseen kansallisen rahoitusosuuden. Lisäksi edellytetään, että toimenpide on käsitelty ohjelmaa hallinnoivassa hallintokomiteassa, joka on yksimielinen toimenpiteen rahoittamisesta ja että toimenpiteen rahoitusosuuksista on sovittu todennettavissa olevalla tavalla toimenpiteen rahoitukseen osallistuvien kesken. Lisäksi toimenpiteen on oltava muutoinkin yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön säädösten sekä toimenpideohjelman mukainen. Tässä niin sanotussa hajautetussa mallissa Euroopan yhteisöstä tulevaa rahoitusosuutta ei ole tuloutettu valtion talousarvioon, vaan rahat on maksettu Euroopan yhteisöjen komissiosta suoraan aluekehitysviranomaisena toimivalle Lapin liitolle. Hajautettua mallia on sovellettu lisäksi Merenkurkku-MittSkandian, Pohjoiskalotin sekä Suomen ja Ruotsin saariston INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa. Rakennerahastoista tulevien varojen myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovelletaan asetuksen 4 §:än mukaan soveltuvin osin, mitä alueiden kehittämisessä annetussa asetuksessa säädetään.

Aluekehityslain 10 a §:n mukaan lain säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös aluekehitysviranomaisen ja aluekehityksestä vastaavan ministeriön Euroopan yhteisön ra-

kennerahastoista myöntämiin avustuksiin. Vastaava säännös on myös alueiden kehittämisestä annetun asetuksen (1315/1993), jäljempänä aluekehitysasetus, 19 a §:ssä. Säännösten nojalla on ollut mahdollista myöntää sekä kansallista että EU-rahoitusosuutta INTERREG -yhteisöaloitteisiin kuuluviin itäohjelmiin, joita ovat viime ohjelmakaudella olleet Etelä-Suomen rannikkoseudun, Kaakkois-Suomen ja Karjalan INTERREG II A -yhteisöaloiteohjelmat. Kyseisten ohjelmien osalta on EU-varat toisin kuin hajautetussa mallissa budjetoitu valtion talousarvioon. Varat on kanavoitu hankkeisiin toimivaltaisten ministeriöiden hallinnonaloille olemassa olevien tukijärjestelmien kautta. Sisäasiainministeriön toimialalla sekä kansallinen että EU-rahoitusosuus on myönnetty aluekehityslain 10 a §:n ja aluekehitysasetuksen nojalla. Muilla hallinnonaloilla tuki on myönnetty asianomaisen tukijärjestelmää koskevan lainsäädännön nojalla.

Aikaisemman maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994), jäljempänä rakennepolitiikkalaki, 26 §:n nojalla on voitu myöntää tukea toimenpiteisiin, joita koskee yhteisöaloitteesta toimeenpantava ohjelma. Lain nojalla on annettu INTERREG -yhteisöaloitteisiin liittyen valtioneuvoston päätös maaseudun kehittämistoimenpiteiden tukemisesta Etelä-Suomen rannikkoseudun, Kaakkois-Suomen ja Karjalan INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa (488/1997). Päätöstä ei sovelleta myönnettäessä tukea Euroopan aluekehitysrahastosta osaksi rahoitettaviin toimenpiteisiin. Sen sijaan valtioneuvoston päätöksessä eräiden maaseudun kehittämishankkeiden avustamisesta Euroopan aluekehitysrahaston tuella (1147/1997) on säännökset tuesta silloin, kun rahoitukseen osallistuvat Euroopan aluekehitysrahasto ja maa- ja metsätalousministeriö. Lisäksi on annettu valtioneuvoston päätös valtion osallistumisesta maaseudun kehittämistoimenpiteiden tukemiseen Merenkurkku-MittSkandian, Pohjoiskalotin sekä Suomen ja Ruotsin saariston INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa (1006/1997). Päätöksissä on säännöksiä tuen saajista, tuen myöntämisen edellytyksistä, tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista, tuen enimmäismääristä, kirjanpitovelvollisuudesta, tuen hakemisesta ja myöntämisestä, maksamisesta ja tuen takaisin perimisestä, lakkauttamisesta ja keskeyttämisestä.

Rakennepolitiikkalaki on kumottu maaseutuelinkeinojen rahoituslailla (329/1999), joka sen voimaantulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (320/2000) mukaan on muutoksineen tullut osittain voimaan 3 päivänä huhtikuuta 2000. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain 13 §:n mukaan on mahdollista myöntää tukea muuhun kuin maaseutuyritysten 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kehittämiseen EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Säännös soveltuu INTERREG -yhteisöaloitteen mukaisten hankkeiden kansallisen rahoitusosuuden rahoittamiseen.

LEADER -yhteisöaloitteesta on ollut säännöksiä rakennepolitiikkalaissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston päätöksessä LEADER II -yhteisöaloiteohjelman toimeenpanosta (183/1997). Nykyisin säännökset uudella ohjelmakaudella toteutettavasta LEADER+ -yhteisöaloitteesta sisältyvät maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin ja sen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

Muiden yhteisöaloitteiden osalta ei ole katsottu olleen tarpeen laatia kansallisia säännöksiä niiden toimeenpanosta, vaan vuosina 1995—1999 sovellettava hallinnointimalli Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston osalta sovitettiin olemassa olevaan kansalliseen hallinnointi- ja budjetointijärjestelmään. Kansallisia tukijärjestelmiä koskevia säädöksiä on sovellettu ilman nimenomaista säännöstä yhteisöaloitteita koskeviin rakennerahastovaroihin. Sen sijaan yhteisöaloiteohjelmia koskeviin ohjelma-asiakirjoihin on sisältynyt määräykset ohjelman täytäntöönpanosta, jotka ovat käsittäneet määräykset ohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja seurannasta.

INTERREG- ja URBAN -ohjelmissa ohjelmien toimeenpanosta on huolehtinut hallintokomitea, jonka tehtävistä on määrätty ohjelma-asiakirjassa. Sen keskeisenä tehtävänä on ollut hyväksyä hankkeet rahoitettaviksi ohjelman rahoituskehyksestä. Ohjelma-asiakirjassa on myös ollut määräykset seurantakomiteasta, jonka tehtävänä muun ohel-

la on ollut seurata ohjelman täytäntöönpanoa ja tehdä esityksiä ohjelman muuttamisesta. Kansallisen lainsäädännön puuttuessa on ohjelman sisäisistä vastuusuhteista laadittu ohjelmaan osallistuvien tahojen kesken sopimuksia, joita on noudatettu ohjelma-asiakirjan lisäksi. Näin on toimittu esimerkiksi Itämeren INTERREG II C -ohjelmassa ja Helsingin ja Vantaan URBAN -ohjelmassa.

1.3. Nykytilan arviointi

Yhteisöaloitteiden hallinnointi on viime ohjelmakaudella vuosina 1995—1999 muodostanut vaikeaselkoisen kokonaisuuden. Siihen on ollut useita syitä. Yhtenä tekijänä asiaan on vaikuttanut se, että eri yhteisöaloitteiden osalta lainsäädäntöratkaisut ovat poikenneet toisistaan. Osasta yhteisöaloitteita kuten LEADER:stä ja INTERREG:stä on katsottu tarpeelliseksi laatia asiaa koskevaa lainsäädäntöä, kun taas muiden yhteisöaloitteiden osalta on katsottu, että erillistä lainsäädäntöä ei ole tarvittu ja on tukeuduttu EY:n sääntelyyn, ohjelma-asiakirjojen määräyksiin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Sääntely on jäänyt hajanaiseksi. Se on osaltaan haitannut eri viranomaisten välistä yhteistyötä ohjelmien hallinnoinnissa, kun säädöspohja ei ole ollut selkeä. Säädöspohjan puutteellisuudesta myös seuraa, että eri viranomaisten toimivalta ei ilmene suoraan lainsäädännöstä, vaan lisäksi on tunnettava asiaa koskevat ohjelma-asiakirjat ja niiden sisältö. Nykyistä oikeustilaa ei voida pitää tyydyttävänä.

Toisena syynä vaikeaselkoisuuteen on erityisesti INTERREG -yhteisöaloitteen kohdalla ollut se, että aloitteen sisällä eri ohjelmissa on noudatettu kahta eri mallia, hajautettua ja keskitettyä mallia. INTERREG -ohjelmat ovat kuitenkin tyypillisesti sellaisia ohjelmia, joita EU edellyttää hallinnoitavan aluetasolla. Myös INTERREG -yhteisöaloitteen toimintaidean kannalta on tärkeää, että ohjelmia hallinnoidaan aluetasolla. Myös eri ohjelmien hallinnon selkeyttämiseksi on tarpeen, että hallinnoinnissa noudatetaan yhdenmukaista menettelyä.

EQUAL -yhteisöaloiteohjelman hallinnoinnin järjestämisessä on tarkoitus ottaa huomioon EMPLOYMENT- ja ADAPT -yhteisöaloitteiden toimeenpanosta saadut kokemukset. Projekteille asetetut vaatimukset ovat edellyttäneet sekä hallinnolta että projektien toteuttajilta toimintatapojen muutosta. Kokemusten mukaan hallintoa ja seurantajärjestelmää olisi yksinkertaistettava ja selkeytettävä sekä lisäksi kansallista lainsäädäntöä kehitettävä, jotta yhteisöaloiteprojekteissa voitaisiin toteuttaa niiltä edellytettyjä innovatiivisia kokeiluja. Viranomaisten ja projektien toteuttajien oikeuksien ja velvollisuuksien tulisi olla selvät erityisesti valvonnan, tarkastuksen ja takaisinperinnän osalta. EQUAL -ohjelman hallinnoinnissa pyritään hyödyntämään mahdollisimman pitkälle tavoite 3 -ohjelman puitteissa luotuja järjestelmiä ottaen kuitenkin huomioon EQUAL -ohjelman komission suuntaviivoihin perustuvat erityispiirteet, jotka lähtevät muun muassa kansainvälisen yhteistyön vaatimuksesta ja aikaisemman kauden projekteja laajempiin ja kokonaisvaltaisempiin kehittämiskumppanuuksiin perustuvasta toteutuksesta sekä ohjelman muiden toteutusperiaatteiden ja koon vuoksi keskitetystä hallintomallista.

Rakennerahastoja koskevien EY-säännösten uudistamisen tavoitteena on ollut muun ohella hajauttaa ohjelmatyötä ja samalla selkeyttää ja lisätä jäsenvaltion vastuuta ohjelmien täytäntöönpanossa suuremman tehokkuuden saamiseksi. Jäsenvaltion vastuu ohjelmien hallinnossa, toimeenpanossa ja valvonnassa korostuu. Yhteisöaloitteita koskevan hallinnon perussäännösten säätäminen on sen vuoksi välttämätöntä. Ohjelmatyöskentely ja ohjelmien hallinnointi on aiheuttanut myös tarpeen luoda uudenlaisia toimielimiä. Niiden tehtävistä on ollut määräyksiä ohjelma-asiakirjoissa. Nykyistä oikeustilaa ei voida pitää tyydyttävänä. Tehdessään päätöksiä julkisista varoista mainitut elimet käyttävät julkista valtaa. Toimivaltasuhteista sekä oikeuksista ja velvollisuuksista tulee säätää lain tasolla.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista annettu lakia (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki, joka on tullut voi-

maan 1 tammikuuta 2000, ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin otettaisiin säännökset yhteisöaloitteiden ja innovatiivisten toimien hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta. Koska yhteisöaloitteet ovat osa rakennerahasto-ohjelmia, on selkeyden vuoksi luontevaa, että säännökset niiden hallinnosta, valvonnasta ja tarkastuksesta sisältyisivät yhteen ja samaan lakiin rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista. Lakia sovelletaan nykyisin tavoitteita 1, 2 ja 3 sekä kalatalouden ohjausvälinettä koskeviin ohjelmiin.

Rakennerahastolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset yhteisöaloiteohjelmien hallinnoinnista, hallintokomitean asemasta ja tehtävistä, seurantakomiteasta, yhteisöaloiteohjelmien valvonnasta ja tarkastuksesta. INTERREG -yhteisöaloitetta koskevien ohjelmien osalta ehdotetaan, että niissä noudatettaisiin yhtenäistä hajautettua hallintomallia. Aikaisemmin hajautettua mallia on sovellettu länsiohjelmissa sekä monikansallisissa II C- ja Artikla 10 -ohjelmissa. Tarkoituksena on, että myös itäohjelmissa eli Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun INTERREG III A -ohjelmissa ryhdyttäisiin soveltamaan hajautettua hallintomallia. Sen mukaan ohjelmassa nimetty aluekehitysviranomaisena toimiva maakunnan liitto toimisi INTERREG -ohjelman hallinto- ja maksuviranomaisena. Rakennerahastojen varat tuloutettaisiin Euroopan yhteisöjen komissiosta suoraan ohi valtion talousarvion ohjelmassa nimetylle maksuviranomaiselle. Tarkoituksena on, että varat kanavoituisivat hankkeisiin kahta tietä, kansalliset varat kansallisten tukijärjestelmien kautta ja rakennerahastovarat ohjelmaa hallinnoivan maksuviranomaisen kautta. Myös URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa noudatettaisiin hajautettua hallintomallia, jolloin rakennerahastoista tulevia EU-varoja ei tuloutettaisi valtion talousarvioon, vaan ne maksettaisiin suoraan kuntatasolle ohjelmaan nimetylle maksuviranomaiselle. Hallinto- ja maksuviranomaisena toimisi ohjelma-asiakirjassa nimetty kunnallinen toimielin.

INTERREG -ohjelmien täytäntöönpano eroaa toisistaan sen mukaan, asetetaanko ohjelman täytäntöönpanosta vastaavat elimet Suomessa vai Suomen ulkopuolella. Esityksessä esitetyt toimenpiteet INTERREG -ohjelmien osalta koskevat keskeisesti sellaisia ohjelmia, joiden täytäntöönpanoelimet ja hallinto asetetaan Suomessa. Silloin kun ohjelmien täytäntöönpano tapahtuu Suomen ulkopuolella, ohjelman täytäntöönpanoa koskevat määräykset perustuvat Suomen kannalta ohjelma-asiakirjaan. Täytäntöönpanosta vastaavat elimet toimivat sijaintimaan lainsäädännön mukaisesti. Sellaisissa ohjelmissa rahoitetaan myös hankkeita, jotka toteutetaan Suomessa ja joihin myönnetään kansallista vastinrahoitusta. Hankkeisiin sovelletaan siltä osin Suomen lainsäädäntöä. Suomi on myös vastuussa siitä, että Suomessa toteutetut hankkeet toteutetaan ohjelman ja EY-lainsäädännön mukaisesti. Valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriöllä olisi kansallisen vastinrahoituksen myöntävän viranomaisen lisäksi oikeus suorittaa tarkastuksia Suomessa toteutettaviin hankkeisiin, jotka hallinnoidaan Suomen ulkopuolelta. Lisäksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriö eräissä tilanteissa voi määrätä rakennerahastovaroja INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa myöntävän maakunnan liiton ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahasto-varoja myöntävän kunnallisen toimielimen suorittamaan valtiolle takaisin sen määrän, jonka valtio yleisasetuksen 39 artiklan perusteella voidaan velvoittaa maksamaan takaisin Euroopan yhteisöjen komissiolle.

LEADER:n osalta ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö toimisi LEADER -yhteisöaloitteen hallinto- ja maksuviranomaisena.

Työministeriö toimisi EQUAL -yhteisöaloitteen osalta yleisasetuksen 9 artiklan n alakohdan ja 34 artiklan mukaisena ohjelman hallintoviranomaisena sekä 9 artiklan o alakohdan ja 32 artiklan mukaisena ESR:n maksuviranomaisena. Aloitteen yhteensovitus pyritään varmistamaan muun ESR -rahoitteisen ja kansallisen toiminnan kesken. Koordinaatio organisoidaan osana työministeriön johdolla tapahtuvaa valmistelua sekä eri hallinnonalojen ja muiden kumppaneiden välistä yhteistyötä. Yhteensovituksesta huolehtii työministeriön asettama koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on muutoinkin huolehtia keskushallintotasolla ESR -viitekehyksen,

tavoite 3 -ohjelman ja alueellisten tavoiteohjelmien yhteensovituksesta. Komissio maksaa ESR -varoista teknistä apua, jota on tarkoitus käyttää ohjelman toteutuksen edistämiseen, hallinnointiin, seurantaan, evaluointiin ja tulosten levittämiseen. Hallinnointia ja seurantaa hoitava kansallinen tukirakenne toimisi työministeriön yhteydessä. Ohjelmalle asetetaan seurantakomitea, joka muun muassa vahvistaisi kehittämiskumppanuuksien valinnan.

EQUAL -aloitteen rahoitukseen osallistuvia valtion viranomaisia ovat ainakin työministeriö, opetusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö, joiden pääluokkiin osoitetaan tulo- ja menoarviossa valtion kansallinen vastinrahoitus. Maksuviranomaisena toimiva työministeriö kokoaa vuosittain muiden ministeriöiden hallinnonalakohtaiset suunnitelmat valtion talousarvioesitykseen, jonka hyväksymisen jälkeen keskeiset ministeriöt sovittavat yhteen ohjelma-asiakirjan tavoitteet hallinnonaloittain hyväksytyn budjetin määrärahojen puitteissa.

Innovatiivisten toimien osalta ehdotetaan, että niihin sovelletaan soveltuvin osin INTERREG -yhteisöaloitetta koskevia sääntöjä. Esitys koskee Euroopan aluekehitysrahaston kautta rahoitettavia innovatiivisia toimia. Innovatiiviset toimet eroavat INTERREG -yhteisöaloitteesta siinä, että jäsenvaltion rahoitusvastuu ei koske innovatiivisia toimia.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ohjelmakauden aikana INTERREG -yhteisöaloiteohjelman julkinen rahoitus on yhteensä noin 274,4 miljoonaa euroa, josta Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osuus on 137,2 miljoonaa euroa. EAKR -rahoituksesta kohdennetaan A -ohjelmille 102,4 miljoonaa euroa (74,6 %), B -ohjelmille 26,6 miljoonaa euroa (19,4 %) ja C -ohjelmaan 8,2 miljoonaa euroa (6,0 %). URBAN -yhteisöaloiteohjelman julkinen rahoitus on yhteensä noin 20,2 miljoonaa euroa, josta Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osuus on 5,3 miljoonaa euroa.

Ohjelmakauden aikana LEADER+ -yhteisöaloiteohjelman julkinen rahoitus on yhteensä 110,8 miljoonaa euroa. Julkisesta rahoituksesta 50 % (55,4 miljoonaa euroa) tulee Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta (EMOTR-O). Kansallisen julkisen rahoituksen osuus on 55,4 miljoonaa euroa. Koko julkisesta rahoituksesta noin 20 % arvioidaan saatavan LEADER -ryhmien toiminta-alueiden kunnilta. Yksityisen rahoituksen osuudeksi koko ohjelmakauden rahoituksesta arvioidaan 35 prosenttia. LEADER+ -yhteisöaloiteohjelman kokonaisrahoitus on yhteensä 170,5 miljoonaa euroa.

EQUAL -yhteisöaloitteeseen saadaan ESR -varoja 68 miljoonaa euroa. EU:n rahoitusosuus julkisesta rahoituksesta on sama koko ohjelman toteutusalueella ja kaikissa toimintalinjoissa eli 50 %. EQUAL -ohjelmaa toteutetaan koko maassa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Suurin osa kansallisesta rahoituksesta (arvio noin 68,9 miljoonaa euroa) tulisi valtion varoista. Kuntarahoitus on arvioitu yhteensä noin 4,8 miljoonaksi euroksi. Huomioitaessa laskelmiin mukaan kansallinen julkinen ja yksityinen rahoitusosuus saadaan EQUAL -ohjelman rahoituskehykseksi koko ohjelmakaudelle noin 165,3 miljoonaa euroa.

Esityksen taloudelliset vaikutukset ilmenevät lähinnä välillisesti ohjelmien hallinnoinnin ja varojen käytön tehostumisen kautta. Kauden 2000—2006 hallintomallissa painotetaan huolellista ja varhaista varojen käytön suunnittelua sekä rahoitustarpeiden selvittämistä muun ohella valtion ja tarvittaessa kuntien talousarvion laadinnan yhteydessä. INTERREG -ohjelmissa yhteistyöasiakirjaa vastaava menettely on tässä suunnittelussa keskeinen väline.

Ehdotettu sääntely selkeyttäisi toimintatapoja ja siten tehostaisi hallinnointia. Nämä seikat edesauttaisivat parempien ja vaikuttavampien hankkeiden aikaansaamista alueilla. Vaikutukset näkyisivät valtion ja kuntien taloudessa sekä elinkeinoelämässä. Ohjelmien toteutumisen nopeutuminen vaikuttaa suoraan myös yhteisöstä saatavaan rakennerahastovarojen määrään, jolloin rakennerahastovarat saadaan käytettyä täysimääräisesti ohjelmatyössä.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmien osalta esityksellä voidaan arvioida olevan henkilöstövaikutuksia hallinto- ja maksuviranomaisena toimivaan toimielimeen. Hallinto- ja maksuviranomaistehtävien tehokas ja moitteeton hoitaminen edellyttää jonkin verran nykyistä enemmän henkilöstöresursseja. Näitä tehtäviä hoitamaan tarvitaan ohjelmaa kohti vähintään kolme kokopäiväisessä työsuhteessa olevaa henkilöä. Henkilöstön palkkaamiseen voidaan käyttää ohjelmien teknisen tuen varoja.

Pohjoiskalotti-Barents/Kolarcticin, Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun INTERREG III A-ohjelmien sekä Itämeren INTERREG III B-ohjelman osalta lisätyötä aiheutuu PHARE/TACIS -ohjelmiin liittyvistä koordinaatiotehtävistä. INTERREG- ja PHARE/TACIS -ohjelmien välistä koordinointia pyritään aktiivisesti ja määrätietoisesti parantamaan ohjelmakaudella 2000—2006. Myös seurannan tehostaminen aiheuttaa lisätyötä. Esimerkiksi itäohjelmissa hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto tallentaa hanketiedot seurantajärjestelmään kaikkien hankkeiden osalta. Lisäksi hankkeita rahoittavat viranomaiset tallentavat hanketiedot kansallisen rahoituksen osalta omiin järjestelmiinsä ja seuraavat hankkeita näiltä osin.

Sisäasiainministeriö vastaa INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmien hallintoon liittyvästä koordinoinnista sekä mahdollisten ohjeiden ja säännösten antamisesta muille hallinnonaloille. Valtion viranomaiset osallistuvat ohjelmien hallinnointiin osana muuta virkatyötään, kuten jo kuluvalla rakennerahastokaudella. Esityksen ei siten arvioida aiheuttavan suuria lisämenoja valtiolle ohjelmien toimeenpanon osalta kokonaisuudessaan. Valtion vastinrahoituksen tarve ohjelmien tekniseen tukeen tulee kuitenkin jonkin verran lisääntymään.

EQUAL -ohjelmassa aloitteen toteutuksen perustuminen kansainväliselle yhteistyölle ja kehittämiskumppanuus -mallille samoin kuin hyvien käytäntöjen valtavirtaistaminen edellyttävät hallintovi-ranomaiselta erityistä uudenlaista tukea kumppanuuksille ja panostusta eurooppa-laiseen yhteistyöhön. Kehittämiskumppanuuksia tukevan kansallisen tukirakenteen palkkauksesta huolehdittaisiin teknisellä tuella.

LEADER+ yhteisöaloiteohjelman osalta paikallisiin toimintaryhmiin perustuva toimintatapa vaikuttaa aluehallinnon kustannuksiin vähentävästi, sillä osa viranomaisille kuuluvasta työstä hankkeiden ja maksatusten valmistelusta on siirretty ryhmien tehtäväksi.

3.3. Ympäristövaikutukset

Yhteisöaloiteohjelmien hallinnon tehostuminen edesauttaa kestävää kehitystä, ympäristönsuojelun integroimista ohjelmaan sekä ympäristövarojen tehokkaampaa käyttöä. Ohjelmat toteutetaan yhteisön ympäristöoikeuden ja Suomen ympäristölainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Ohjelmiin sisältyy myös hankkeita ja toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa ympäristön tilaa. Lisäksi kolmen INTERREG-itäohjelman sihteeristöön kuuluisi kaudella 2000—2006 edustaja alueellisesta ympäristökeskuksesta. Tästä syystä ohjelmien ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen mainituissa ohjelmissa tehostuu.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanossa otetaan huomioon miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen. Ohjelmien hallinnointiin liittyvissä toimielimissä tulee ottaa tasa-arvonäkökohdat huomioon tasa-arvolain mukaan. Ohjelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa eri kansalaisryhmien asemaa. Esimerkiksi Pohjoiskalotti-Barents/Kolarcticin INTERREG -ohjelmaan sisältyy oma saamelaisosio, jonka avulla pyritään edistämään saamelaiskulttuuria ja saamelaiselinkeinoja.

URBAN -ohjelmaa toteutetaan asukkaiden ja heidän edustajiensa kanssa yhteistyössä vahvistaen näin ohjelma-alueen paikallisten näkökohtien huomioonottamista. Ohjelmalla on todettu olevan alueellaan äänestysaktiivisuutta lisäävä vaikutus.

EQUAL -ohjelman keskeisiä periaatteita ovat yhtäläisten mahdollisuuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Ohjelma

pyrkii varmistamaan, että toteutuksesta hyötyvät ne, jotka ovat Suomessa työelämän syrjinnän ja eriarvoisuuden pääasiallisten ilmenemismuotojen kohteena.

3.5. Vaikutukset alueelliseen kehitykseen

Ohjelmien sisältö perustuu alueilla ja paikallistasolla tehtyihin strategisiin valintoihin ja niitä toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten, yritysten ja kansalaisten kesken. Esityksellä pyritään parantamaan ohjelmien toimeenpanoa, selkeyttämään ohjelmia toteuttavien tahojen työnjakoa ja sitä kautta edistämään ohjelma-alueen yleistä kehitystä. Esimerkiksi URBAN -ohjelmalla pyritään pysäyttämään jo alkanut syrjäytymiskehitys ja kääntämään kehitys positiiviselle uralle. Lisäksi ohjelmien varojen käytön suunnittelu kytketään kiinteästi valtion talousarvion valmisteluun ja tätä kautta kansalliset varat ovat ohjelmia toteuttavien viranomaisten käytössä nykyistä tehokkaammin talousarvion tultua hyväksytyksi.

EQUAL -ohjelman toteutus voi perustua alueellisille kehittämiskumppanuuksille, jotka kokoavat yhteen tietyn ongelman kannalta olennaiset toimijat maantieteellisellä alueella, esimerkiksi maakunnassa, viranomaisen toimialueella tai työssäkäyntialueella. Toimintaa suunnataan ohjelmakaudella kulloinkin olennaisiin ajankohtaisiin ja alueellisiin ongelmiin.

4. Asian valmistelu ja lausunnot

4.1. Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä.

4.2. Lausunnot

Valmistelun yhteydessä on pyydetty lausunnot työ-, maa- ja metsätalous-, kauppa- ja teollisuus-, opetus-, ympäristö-, liikenne-, sosiaali- ja terveys-, valtiovarain- ja oikeusministeriöltä, neljältä ohjelma-alueiden maakunnan liitolta, työvoima- ja elinkeinokeskusjohtajien puheenjohtajalta, Suomen kuntaliitolta, keskeisimmiltä työmarkkina- ja etujärjestöiltä, saamelaiskäräjiltä, valtiontalouden tarkastusvirastolta, tasa-arvovaltuutetulta sekä Helsingin ja Vantaan kaupungeilta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Sisäasiainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi aluekehityslain muuttamisesta. Tarkoituksena on aluekehityslain muuttaminen siten, että aluekehityslaissa otetaan huomioon yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpanosta johtuvat muutostarpeet, erityisesti INTERREG -yhteisöaloitteeseen kohdistuvat muutostarpeet, perustuslaista aiheutuvat muutostarpeet ja muut EY:n lainsäädännöstä johtuvat muutostarpeet. Asia liittyy läheisesti tähän hallituksen esitykseen. Aluekehityslakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset siitä tukijärjestelmästä, jonka nojalla INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa myönnetään tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista. Kyseisessä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös sisäasiainministeriön hallinnonalalla myönnettävästä kansallisesta vastinrahoituksesta. Tämä esitys on kuitenkin laadittu niin, että ehdotettu lainmuutos voidaan saattaa voimaan mainituista valmisteilla olevista aluekehityslain muutoksista riippumatta.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys laiksi yritystoiminnan tukemisesta (HE 150/1999 vp). Esityksen tavoitteena on uudistaa yritystukilainsäädäntöä niin, että ehdotettu laki yritystoiminnan tukemisesta vastaisi mahdollisimman hyvin yritystukien kehittämisen kansallisia tarpeita ja soveltuisi EY:n rakennerahastoohjelmien kansalliseksi säädöspohjaksi. Vuosia 2000—2006 koskevan uuden rakennerahastojen ohjelmakauden osalta esityksen tavoitteena on sellainen suorien yritystukien kokonaisuus, joka tukee rakennerahasto-ohjelmien elinkeinopoliittisten ja yritystoiminnan kehittämistä koskevien keskeisten tavoitteiden saavuttamista. Lakiin ehdotetaan myös otettaviksi nykyistä laajemmat ja yksityiskohtaisemmat säännökset kansallisten ja EY-varojen käytön valvonnasta. Lakiesitys on eduskunnan käsiteltävänä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1—1 a §. *Soveltamisala.* Lain 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 4 momentti, jonka mukaan Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanosta ja rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta säädetään erikseen, kumotaan. Sen lisäksi ehdotetaan, että lakiin otetaan uusi 1 a pykälä lain soveltamisesta yhteisöaloiteohjelmiin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan yhteisöaloiteohjelmiin sovelletaan rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinoinnista annettua lakia siten kuin tässä laissa säädetään. Lakia sovellettaisiin siten myös yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanoon sekä yhteisöaloiteohjelmiin tarkoitetun rakenne-rahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen. Yhteisöaloiteohjelmilla tarkoitetaan yleisasetuksen mukaisiin yhteisöaloitteisiin perustuvia ohjelmia. Yleisasetuksen 20 artiklan mukaisia yhteisöaloitteita, joita voidaan toteuttaa uudella ohjelma-kaudella, ovat INTERREG-, URBAN-, LEADER- ja EQUAL -yhteisöaloitteet. Yhteisöaloiteohjelman määrittely ehdotetaan otettavaksi 4 §:ään.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset eri yhteisöaloitteiden osalta lain soveltamisalaan tehtävistä poikkeuksista. Soveltamisalan rajoitukset ehdotetaan selkeyden vuoksi luokiteltavaksi siten, että 2 momentissa säädettäisiin INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitteisiin tehtävistä soveltamisalan rajoituksista. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin EQUAL- ja LEADER -yhteisöaloitteisiin tehtävistä soveltamisalan rajoituksista. Jaottelun taustalla on se, että INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa ehdotettu sääntely on samantyyppistä, koska niissä noudatettaisiin hajautettua hallintomallia, jossa hallintoviranomais- ja maksuviranomaistehtävät olisivat alue- ja kuntatasolla. Sen sijaan EQUAL- ja LEADER -yhteisöaloitteissa mainitut tehtävät hoidettaisiin keskushallintotasolla, joten ehdotettu sääntely siltä osin on samantyyppistä, mutta poikkeaa INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitteiden sääntelystä.

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin ei sovellettaisi lain 8 §:ää, joka koskee hallintoviranomaisen antamia ohjeita ja säännöksiä, vaan ohjeiden ja säännösten antamisesta mainituissa ohjelmissa säädettäisiin erikseen uudessa 8 a §:ssä. Lain 9 pykälää ei myöskään sovelleta, koska vastaavista tehtävistä ehdotetaan säänneltäväksi erikseen 9 a §:ssä. Edelleen ehdotetaan, että INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin ei sovellettaisi lain 12, 13, 14 ja 15 §:ää, joissa säädetään rakennerahastovarojen osoittamisesta muiden viranomaisten käytettäväksi ja osoittamisen yhteydessä annettavista ehdoista, ohjeista ja säännöksistä ja vastuusta rakennerahastovarojen käytössä. Rakennerahastovaroja ei INTERREG- ja URBAN- yhteisöaloiteohjelmissa osoiteta muiden ministeriöiden käytettäväksi kuten tavoiteohjelmassa, vaan tarkoituksena on, että EU-varat myönnettäisiin hallinto- ja maksuviranomaisen toimesta suoraan asianomaiseen hankkeeseen. Sen vuoksi ei myöskään ole tarpeen säätää rakennerahastovarojen osoittamisen yhteydessä maakunnan liitoille annettavista ohjeista ja määräyksistä ja vastuusta rakennerahastovarojen käytöstä silloin, kun maksuviranomainen on osoittanut varoja toisten käytettäväksi. INTERREG- ja URBAN -ohjelmien osalta myös ehdotetaan, että niihin ei sovellettaisi säännöksiä maakunnan yhteistyöryhmästä, vaan ohjelmissa olisi hallintokomitea, josta otettaisiin säännökset uuteen 21 a — 21 c §:ään. Siten soveltamisalan ulkopuolelle jäävät lain 17 — 21 § ja 23 §. Lain 22 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohtaa ei myöskään sovellettaisi mainittuihin ohjelmiin samasta syystä. Lain 26 §:n 1, 3 ja 4 momenttia ei sovellettaisi, koska näissä momenteissa säännellään tietojen saannista rakennerahastovaroja myöntävältä, välittävältä ja käyttävältä viranomaiselta. Rakennerahastovarat maksetaan INTERREG- ja URBAN -ohjelman hallinto- ja maksuviranomaiselle. Lain 27 §:n säännöksiä rakennerahastovaroja käyttävän

ministeriön tarkastusoikeudesta ei sovellettaisi mainittuihin yhteisöaloiteohjelmiin. Lain 28 §:n 1 momenttia ei myöskään ehdoteta sovellettavaksi INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin, koska rakennerahastovaroja ei tuloutettaisi keskushallintoon. Samasta syystä ei sovellettaisi myöskään lain 29 §:ää.

LEADER -yhteisöaloitteen osalta ehdotetaan 1 a §:n 3 momentissa säädettäväksi, että lain 12—15 §:ää ei sovellettaisi, koska rakennerahastovaroja ei LEADER -ohjelmassakaan osoitettaisi muille hallinnonaloille yhden rahaston periaatteesta johtuen. Maakunnan yhteistyöryhmämenettely ei sovellu LEADER -yhteisöaloitteen hallintomalliin, joten lain 17—21§:ää, lukuun ottamatta 17 §:n 8 momenttia, 22 §:n 1 momentin 4 kohtaa ja 23 §:ää ei sovellettaisi aloitteeseen. Samasta syystä ei sovellettaisi hallintokomiteaa koskevia 21 a — 21 c §:ää. Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki ja sen sijaan tuleva maaseutuelinkeinojen rahoituslaki sisältää LEADER -yhteisöaloiteohjelmaa koskevia säännöksiä. Koska rakennerahastolaki on lain 2 §:n nojalla luonteeltaan yleislaki, sitä sovelletaan toissijaisesti suhteessa hallinnonaloilla noudatettaviin erityislakeihin. Tämän vuoksi LEADER -yhteisöaloiteohjelmaa koskeva sääntely perustuu pääosaltaan mainittuihin erityislakeihin.

Tavoite 3 -ohjelmaan ei sovelleta eräitä rakennerahastolain säännöksiä lain 1 §:n 3 momentin mukaan. Rakennerahastolakia koskeneen hallituksen esityksen (HE 140/1999 vp) perustelujen mukaan syynä on ohjelman horisontaalisuus ja se, että ohjelman valmistelusta ja hallinnoinnista säädetään jo yleisasetuksessa ja Euroopan sosiaalirahastoa koskevassa asetuksessa. Siten säännökset maakunnan yhteistyöasiakirjasta ja eräät muut lähinnä alueellisiin rakennerahasto-ohjelmien hallinnointiin liittyvät yhteistyöryhmän tehtävät eivät sovellu tavoite 3 -ohjelman toimeenpanoon. Suomen EQUAL -ohjelma seuraa soveltuvin osin tavoitteen 3 hallintomallia, mutta on horisontaalisuutensa, komission suuntaviivojen edellyttämän toteutuksen ja Suomen saaman rahoituksen vuoksi hallinnoinniltaan keskitetty. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hallinnoinnissa otetaan huomioon erityispiirteet ja ettei asianomaisia säännöksiä sovellettaisi EQUAL -ohjelmaan.

EQUAL -ohjelman toteutus ei ole sisällytettävissä maakunnalliseen käsittely- ja päätöksentekoprosessiin, vaan kytkentä olisi hallinnoinnin kannalta epätarkoituksenmukainen. Alueellinen asiantuntemus ohjelman toteutuksessa pyritään varmistamaan yhdyshenkilöverkostolla ja lausuntomenettelyllä. Säännökset ehdotetaan otettavaksi 1a §:n 3 momenttiin.

Innovatiivisista toimista ehdotetaan otettavaksi säännös lain 1 a §:n 4 momenttiin. Lainkohdassa ehdotetaan, että innovatiivisten toimien osalta sovellettaisiin soveltuvin osin samaa hajautettua hallintomallia, kuin INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa. Se tarkoittaisi sitä, että yleisasetuksen edellyttämänä hallinto- ja maksuviranomaisena toimisi ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto. EU-varat maksettaisiin suoraan valtion talousarvion ohi ohjelmassa nimetylle hallinto- ja maksuviranomaiselle. Ohjelmassa olisi INTERREG -ohjelmaa vastaava hallintokomitea.

Lain soveltaminen Ahvenanmaalla määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan. Lakia ei sovelleta maakunnassa asioihin, joissa lainsäädäntövalta itsehallintolain 18 §:n nojalla kuuluu Ahvenanmaan maakunnalle. Toisaalta valtakunnan lakia sovelletaan asioissa, joissa lainsäädäntövalta itsehallintolain mukaan kuuluu valtakunnalle. Niillä aloilla, joita yhteisöaloiteohjelmat koskevat, lainsäädäntövalta kuuluu ainakin pääosin maakunnalle. Tältä osin ehdotettu laki ei tulisi sovellettavaksi Ahvenanmaan maakunnassa. Mahdollisiin valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluviin rakennerahasto-ohjelmiin lakia sen sijaan sovellettaisiin myös Ahvenanmaan maakunnassa. Jos tällaisiin ohjelmiin liittyviä hallintotehtäviä halutaan antaa maakunnan itsehallintoviranomaisille, tehtävien siirrosta maakunnan viranomaisille tulisi säätää itsehallintolain 32 §:ssä tarkoitetulla sopimusasetuksella.

4 §. *Määritelmät*. Pykälän 8 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi ja samalla pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 kohta, jolloin vanha 11 kohta tulisi 12 kohdaksi. Pykälän 2

kohdassa tarkoitetaan rakennerahastovaroilla Euroopan yhteisöjen komission Euroopan yhteisöjen talousarviosta Suomeen myöntämiä rakennerahastojen varoja. Koska 1 §:n 4 momentin soveltamisalaa koskeva rajoitus ehdotetaan kumottavaksi ja rakennerahastolakia ehdotetaan uuden 1 a §:n mukaan sovellettavaksi yhteisöaloiteohjelmiin, voidaan rakennerahastovarojen määrittely ilman nimenomaista säännöstä ulottaa koskemaan myös Euroopan yhteisöjen komission Suomeen Euroopan yhteisöjen talousarviosta myöntämiä yhteisöaloiteohjelmia koskevia varoja. Ne myönnetään samoista rakennerahastoista kuin tavoiteohjelmiin maksettavat varat. Määritelmän tarkistaminen yhteisöaloitteiden osalta ei olisi tarpeen.

Pykälän 8 kohdan määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että määritelmä sisältäisi myös yhteisöaloiteohjelmat. Sen vuoksi ehdotetaan, että rakennerahasto-ohjelmilla tarkoitettaisiin myös yleisasetuksen 20 artiklassa tarkoitettuja yhteisöaloitteita koskevia ohjelma-asiakirjoja ja niihin liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m alakohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä. EU-rahoitusosuus yhteisöaloitteisiin rahoitetaan rakennerahastoista ja ne ovat sillä perusteella rakennerahasto-ohjelmia. Johdonmukaisuussyistä myös niistä ehdotetaan käytettäväksi rakennerahasto-ohjelman määritelmää. Rakennerahasto-ohjelman määritelmä tarkoittaisi laissa siten sekä alueellisia ja horisontaalisia rakennerahasto-ohjelmia että yhteisöaloiteohjelmia. Määritelmän laajentamisesta seuraa, että lain soveltamisala laajenee kattamaan myös yhteisöaloitteet silloin, kun puheena olevaa määritelmää laissa käytetään. Tällä perusteella yhteisöaloiteohjelmiin sovelletaan lain 24 §:ää, joka koskee seurantakomiteoita. Kullakin yhteisöaloiteohjelmalla olisi yleisasetuksen 35 artiklan mukainen seurantakomitea, jonka asettaa valtioneuvosto. Valtioneuvosto päättäisi seurantakomitean asettaessaan sen kokoonpanosta ottaen huomioon, mitä yleisasetuksen 8 ja 35 artiklassa säädetään. Seurantakomitean päätösvaltaiset jäsenet toimivat tehtävässään virkavastuulla. Seuranta-komitean laatimassa työjärjestyksessä määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta. Seurantakomitean hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintomenettelylaissa säädetään. Päätöksenteosta noudatetaan, mitä 24 §:n 6 momentissa säädetään.

Sellaisissa INTERREG -ohjelmissa, joissa täytäntöönpano tapahtuu Suomen ulkopuolella ja jossa hallinto- ja maksuviranomaisena on muu kuin Suomen viranomainen, seuranta-komiteaan kuuluvat päätösvaltaisina jäseninä myös toisen jäsenvaltion edustajat. Ohjelma-asiakirjassa määrätään myös seurantakomitean kokoonpano ja sen jakaantuminen jäsenvaltioiden kesken. Tarkoituksena on, että valtioneuvosto nimeäisi Suomen edustajat seurantakomiteaan.

Pykälän uuteen 11 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi yhteisöaloiteohjelmien määritelmät. Yhteisöaloiteohjelma määritettäisiin siten, että sillä tarkoitettaisiin yleisasetuksen 20 artiklan mukaista yhteisöaloitteita koskevaa ohjelma-asiakirjaa. Yhteisöaloiteohjelmia olisivat kohdan mukaan INTERREG-, URBAN-, LEADER- ja EQUAL -yhteisöaloiteohjelmat. Yhteisöaloitteita koskevien suuntaviivojen mukaan yhteisöaloiteohjelmat pääsääntöisesti esitetään yleisasetuksen 19 artiklan mukaisen yhtenäisen ohjelma-asiakirjan muodossa ja niin, että lisäksi laaditaan yleisasetuksen 18 artiklan 3 alakohdan mukainen ohjelma-asiakirjan täydennys.

6 §. *Hallintoviranomaiset.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään yhteisöaloiteohjelmien osalta hallintoviranomaisina toimivat viranomaiset. Yleisasetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltio nimeää kutakin ohjelmaa varten hallintoviranomaisen, joka voi olla julkinen tai yksityinen kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen, jonka jäsenvaltio on nimennyt hallinnoimaan ohjelmaa. Hallintoviranomainen vastaa ohjelman hallinnon ja täytäntöönpanon tehokkuudesta.

INTERREG III:n suuntaviivojen mukaan INTERREG -yhteisöaloiteohjelmaa koskevaa yhteistoimintaa varten on nimettävä yhteiset hallintorakenteet, jotka hoitavat hallintoviranomaisen tehtäviä. INTERREG -ohjelmissa hallintoviranomaisen tehtäviä hoitaisi ohjelma-asiakirjassa nimetty maakunnan liitto. INTERREG -yhteisöaloitteen toimintaidean kannalta on perusteltua, että ohjelmia hallinnoidaan aluetasolla. Uudella ohjelmakaudella INTERREG -yhteisöaloiteohjel-

missa siirrytään hajautettuun hallintomalliin. Tämä poikkeaa tavoiteohjelmissa noudatettavasta mallista, jossa hallintoviranomaisen tehtävät hoidetaan keskushallintotasolta.

URBAN -yhteisöaloiteohjelman osalta ehdotetaan, että hallintoviranomaisena toimisi ohjelma-asiakirjassa kaupungin tai, kun ohjelma-alue käsittäisi useampien kaupunkien alueita, kaupunkien nimeämä kunnallinen toimielin. URBAN II:n suuntaviivojen mukaan ohjelmaan tulee sisältyä muun ohella yleisasetuksen 9 artiklan n alakohdassa tarkoitettu hallintoviranomainen, joka vastaa yhteisöaloiteohjelman hallinnoinnista. Koska Suomessa tulisi uudella ohjelmakaudella laadittavaksi yksi URBAN -yhteisöaloitetta koskeva ohjelma-asiakirja, jonka alue kattaa osia Helsingin ja Vantaan kaupungeista, olisi hallintoviranomaisena mainittujen kaupunkien nimeämä kunnallinen toimielin. Koska yleisasetuksen 9 artiklan n alakohta edellyttää, että ohjelmalla tulee olla yksi hallintoviranomainen, tulisi sen olla mainitussa ohjelmassa Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteinen kunnallinen toimielin.

Kuntalain (365/1995) 2 §:n 3 momentin nojalla kunta hoitaa sille laissa säädetyt tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Kuntien yhteistoiminnasta ja sen muodoista säädetään tarkemmin kuntalain 10 luvussa. Kuntalain 76 §:n mukaan kunnat voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä. Kunnat voivat myös sopia, että tehtävä annetaan toisen kunnan hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta taikka että tehtävän hoitaa kuntayhtymä. Lisäksi kunnat voivat sopia, että kunnalle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntalain 77 §:n mukaan kunnan hoitaessa sopimuksen nojalla tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta voidaan sopia, että ensiksi mainitun kunnan siihen toimielimeen, joka huolehtii tehtävästä, valitsevat osan jäsenistä asianomaiset muut kunnat. Hallintoviranomainen hoitaessaan tehtäviään käyttää julkista valtaa. Tämä seikka rajoittaa kysymykseen tulevia yhteistoiminnan muotoja. Hallintoviranomaiselle kuuluvia tehtäviä ei voitaisi hoitaa yksinomaan sopimuksen nojalla. Tehtävien luonne huomioiden ei kuntayhtymää voida pitää asiaan soveltuvana yhteistoiminnan muotona sen muodostaessa liian raskaan organisaation. Hallintoviranomaiseksi URBAN -ohjelmassa, jossa on mukana useita kuntia, ehdotetaan ohjelma-alueen kunnan kuntalain 77 §:n mukaista yhteistä kunnallista toimielintä. Toimielimen asettamisesta ja kokoonpanosta kuntien kesken otettaisiin tarkemmat määräykset ohjelma-asiakirjaan. Jos ohjelma kattaa vain yhden kunnan alueen, hallintoviranomaisena toimisi kunnan toimielin. Helsingin ja Vantaan URBAN -ohjelmassa hallintoviranomaisena toimisi Helsingin kaupungin toimielin, johon Vantaan kaupunki ohjelma-asiakirjan mukaan nimeäisi omat edustajansa.

Hallintoviranomainen on vastuussa koko ohjelman täytäntöönpanon tehokkuudesta ja moitteettomuudesta Euroopan yhteisöjen komissiolle. URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa, jossa on mukana useita kuntia, vastuu ohjelman toteuttamisesta jakaantuu kuitenkin käytännössä ohjelmaan osallistuvien kuntien kesken. Sen vuoksi kuntien kesken on tarpeen laatia lisäksi sopimus vastuunjaosta ja sen toteuttamiseen liittyvistä menettelytavoista. Vastaava sopimus laadittiin vuonna 1999 päättyneellä ohjelmakaudella Helsingin ja Vantaan kesken.

LEADER -yhteisöaloiteohjelman osalta ehdotetaan, että hallintoviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriö. Työministeriö toimii voimassa olevan lain mukaan tavoite 3 -ohjelman hallintoviranomaisena. Koska työministeriö olisi myös EQUAL-yhteisöaloiteohjelman hallintoviranomainen, pykälän 7 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tätä koskeva lisäys.

7 §. *Hallintoviranomaisen tehtävät.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen tehdään muutokset ja lisäykset, jotka johtuvat INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmien erityisluonteesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallintoviranomaisen tehtävistä muissa kuin INTERREG- ja URBAN -ohjelmissa. Toisessa momentissa säädettäisiin hallintoviranomaisen tehtävistä mainituissa ohjelmissa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa hallintoviranomaisena ohjelma-asiakirjan mukaan toimiva maakunnan

liitto ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa nimetty kunnallinen toimielin hoitaisivat yleisasetuksen 34 artiklan mukaiset tehtävät.

Yleisasetuksen 34 artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa hallinnon ja täytäntöönpanon tehokkuudesta sekä vastaa erityisesti seuraavista tehtävistä: a) täytäntöönpanoa koskevien luotettavien rahoitus- ja tilastotietojen keräämistä varten tarvittavan järjestelmän perustaminen yleisasetuksen 36 artiklassa tarkoitettujen seurantaindikaattorien määrittelemiseksi sekä 42 ja 43 artiklassa tarkoitetun arvioinnin suorittaminen; näiden tietojen välittäminen jäsenvaltioiden ja komission välillä sovittuja järjestelyjä noudattaen ja käyttäen mahdollisuuksien mukaan atk-järjestelmiä, jotka mahdollistavat tietojen vaihdon komission kanssa 18 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti; b) mukauttaminen 3 kohdan mukaisesti ja ohjelma-asiakirjan täydennyksen täytäntöönpano 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 35 artiklan soveltamista; c) vuosittaisen täytäntöönpanokertomuksen laatiminen ja sen toimittaminen komissiolle sen jälkeen kun seurantakomitea on sen hyväksynyt; d) yleisasetuksen 42 artiklassa tarkoitetun väliarvioinnin suorittaminen yhteistyössä komission ja jäsenvaltion kanssa; e) sen varmistaminen, että tukitoimen hallintoon ja täytäntöönpanoon osallistuvat elimet käyttävät joko erillistä kirjanpitojärjestelmää tai riittävää vakiomuotoista kirjanpitoa kaikista tukitoimeen liittyvistä tapahtumista; f) tukitoimen puitteissa rahoitettujen toimien moitteettomuuden varmistaminen erityisesti tekemällä sisäisiä tarkastuksia moitteettoman varainhoidon periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi sekä 38 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti hyväksyttyihin huomioihin ja oikaisutoimenpiteisiin koskeviin pyyntöihin tai tämän artiklan 2 kohdan nojalla esitettyihin mukauttamissuosituksiin vastaaminen kyseisten artiklojen säännösten mukaisesti; g) yhteisön muiden politiikkojen noudattamisen varmistaminen; Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistavissa ilmoituksissa yksilöidään julkisia hankintoja koskevien yhteisön sääntöjen mukaisesti sellaisten hankkeiden viitetiedot, joille on haettu tukea rahastoista tai joiden osalta on tehty päätös tuen myöntämisestä; h) yleisasetuksen 46 artiklassa tarkoitettujen tiedottamista koskevien velvoitteiden noudattaminen.

Komissio ja hallintoviranomainen tarkastelevat kerran vuodessa yleisasetuksen 37 artiklassa tarkoitetun täytäntöönpanokertomuksen esittämisen yhteydessä edellisen vuoden pääasiallisia tuloksia asianomaisen jäsenvaltion ja hallintoviranomaisen kanssa tehdyllä sopimuksella määriteltäviä yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen. Komissio voi tehdä tämän tarkastelun perusteella jäsenvaltiolle ja hallintoviranomaiselle osoitettuja huomautuksia. Jäsenvaltio ilmoittaa komissiolle huomautusten perusteella toteutetuista toimista. Jos komissio asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa katsoo, että toteutetut toimet eivät ole riittäviä, se voi osoittaa jäsenvaltiolle tai hallintoviranomaiselle suosituksia, joilla pyritään parantamaan tukitoimen seuranta- tai hallintojärjestelyjen tehokkuutta, sekä tällaisten suositusten perustelut. Saatuaan tällaisia suosituksia hallintoviranomaisen on osoitettava, mihin toimiin se on ryhtynyt seuranta- tai hallintojärjestelyjen parantamiseksi tai selvitettävä, miksi se ei ole ryhtynyt toimiin. Hallintoviranomaisen tehtävänä on lisäksi suorittaa ohjelma-asiakirjan täydennyksen tarkistukset. Hallintoviranomainen tarkistaa seurantakomitean pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ohjelma-asiakirjan täydennystä muuttamatta kuitenkaan kyseiselle toimintalinjalle tulevan rahaston osuuden kokonaismäärää tai sen erityistavoitteita. Saatuaan seurantakomitean hyväksynnän sen on ilmoitettava kyseisestä tarkistuksesta komissiolle.

Mainittujen yleisasetukseen perustuvien tehtävien lisäksi hallintoviranomainen hoitaisi myös rakennerahastolain 26 §:n 2 momentissa sekä 29 §:n 1 momentissa mainittuja tehtäviä.

8 a §. *Oikeus antaa ohjeita ja säännöksiä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa.* Alueellisissa ja horisontaalisissa rakennerahasto-ohjelmissa hallintoviranomaisilla on rakennerahastolain 8 §:n mukaan oikeus antaa maksuviranomaisille ja muille rakennerahastovaroja käyttäville ministeriöille rakennerahasto-ohjelman hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta koskevia ohjeita, jos yleisasetuksen 34 artiklassa sille säädettyjen

velvoitteiden täyttäminen tätä edellyttää. Lisäksi hallintoviranomainen voi saman pykälän 3 momentin mukaan antaa 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille myös yleisiä määräyksiä, jos yleisasetuksen 34 artiklassa sille säädettyjen velvoitteiden täyttäminen tätä välttämättä edellyttää. Hallintoviranomaisen tehtävät huomioonottaen vastaavanlainen tarve antaa ohjeita tai määräyksiä voisi tulla kysymykseen myös INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa. Koska kuitenkin ohjeiden ja määräysten kohteena olevat eri ministeriöt voivat mainituissa ohjelmissa olla ainoastaan rakennerahasto-ohjelmia rahoittavina eikä rakennerahastovaroja käyttävinä viranomaisina, ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 8 a §.

Kuten 8 §:ssä myös nyt ehdotetussa uudessa 8 a §:ssä ohjeet ja säännökset annettaisiin muita hallinnonaloja edustaville ministeriöille. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että hallintoviranomaisen sijaan ohjeet antaisi sisäasiainministeriö. Kunkin hallinnonalan ministeriö itse huolehtisi ohjeiden antamisesta hallinnonalallaan. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavia viranomaisia koskevia säännöksiä rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta, jos yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä edellyttää. Lähtökohtana on kuten tavoiteohjelmissa, että muiden ministeriöiden ohjaamisen tulisi tapahtua ohjein ja tapahtuisi säännöksin vasta, kun se on välttämätöntä. Ennen asetuksen antamista on kuultava ohjelman hallintoviranomaista ja muuta rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavaa ministeriötä.

INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa hajautetun mallin mukaan EU-varat myöntää hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto. Kansallisen julkisen rahoitusosuuden myöntää asianomainen ohjelmaan osallistuva viranomainen. Eräs keskeinen peruste ohjeiden tai säännösten antamiseen hallintoviranomaiselle yleisasetuksen 34 artiklan mukaan kuuluvien tehtävien lisäksi voisi olla EU-rahoituksen ja kansallisen julkisen rahoituksen yhteensovittamiseen liittyvät kysymykset. Esimerkkinä voisi tulla kysymykseen tarve yhtenäistää hankkeiden hyväksyttäviin kustannuksiin liittyviä tulkintoja.

9 a §. *Eräät täytäntöönpanojärjestelyt INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa.* Lakiin ehdotetaan 2 luvun viimeiseksi pykäläksi otettavaksi uusi 9 a §, jossa säädettäisiin eräistä täytäntöönpanojärjestelyistä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa. Pykälän sisältö vastaa pääosaltaan sitä, mitä tavoiteohjelmien osalta säädetään rakennerahastolain 9 §:ssä. Erot johtuvat INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa noudatettavasta hajautetusta hallintomallista. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että sisäasiainministeriö voi INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa yhteistyössä mainittuja ohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia tavanomaisina pidettävistä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmien hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden vastaavia ohjelmia hallinnoivien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien muiden tahojen kanssa. INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia rahoittavilla viranomaisilla tarkoitetaan maakunnan liittoa ja muita kansallista julkista rahoitusta myöntäviä viranomaisia. Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, että sisäasiainministeriö voisi yhteistyössä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joista mainittujen yhteisöaloiteohjelmien ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen vaatii.

Pykälän 1 momentissa toimivalta sopia täytäntöönpanojärjestelyistä ehdotetaan tarkoin rajattavaksi. Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai muutoin ovat merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan, että sisäasiainministeriö voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole merkityk-

seltään huomattavia taikka muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, sopia tavanomaisina pidettävistä mainittuja yhteisöaloiteohjelmia koskevista järjestelyistä. Ehdotuksessa on siten otettu huomioon perustuslain vaatimukset. Sopimisen kohteena olisivat lisäksi vain sellaiset järjestelyt, jotka ovat tarpeellisia INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmien hallinnoimiseksi ja joita voidaan pitää tehtävän kannalta tavanomaisina. Ehdotus vastaisi näin rajattuna myös niitä vaatimuksia, joita eduskunnan perustuslakivaliokunta on käytännössään asettanut laissa säädettävälle valtuudelle tehdä viranomaissopimuksia.

Pykälässä ehdotetaan, että täytäntöönpanojärjestelystä sopivana tahona toimisi sisäasiainministeriö. Sisäasiainministeriön toimialaan valtioneuvoston ohjesäännön mukaan kuuluu aluekehitykseen liittyvien ohjelmien suunnittelun ja toteutuksen yhteensovittaminen. Tällä perusteella on luontevaa, että tehtävä kuuluisi sisäasiainministeriölle. Usein pykälän tarkoittamista täytäntöönpanojärjestelyistä neuvotellaan jo ohjelmien valmistelun yhteydessä. Näin on tilanne esimerkiksi eräissä INTERREG -ohjelmissa. Myös on perusteltua, että yksi taho sopii järjestelyistä kaikissa INTERREG- ja URBAN -ohjelmissa. Muina kyseessä olevia yhteisöaloiteohjelmia rahoittavina viranomaisina tulisivat kysymykseen eri hallinnonalojen keskushallinnon viranomaiset. Tältä osin käytäntö olisi yhdenmukainen tavoiteohjelmissa noudatettavan käytännön kanssa. Sisäasiainministeriö voi hallintoviranomaisena tavoitteita 1 ja 2 koskevissa ohjelmissa sopia vastaavista järjestelyistä rakennerahastolain 9 § mukaan.

INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa ohjelmien hallinnointi eroaa toisistaan sen mukaan, asetetaanko ohjelman täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset tai toimielimet Suomessa vai Suomen ulkopuolella muussa EU:n jäsenvaltiossa. Ensiksi mainitun kaltaisia ohjelmia ovat Saariston ja Pohjoiskalotti-Barents/Kolarctic INTERREG III A-ohjelmat sekä kaikki itäohjelmat. Jälkimmäisiä ohjelmia uudella ohjelmakaudella ovat Merenkurkku-MittSkandian INTERREG III A-, Itämeren ja Pohjoisen Periferian INTERREG III B -ohjelmat. Silloin, kun ohjelman täytäntöönpanosta vastaava viranomainen tai vastaava muu taho sijaitsee Suomen ulkopuolella, noudatettaisiin lähtökohtaisesti asianomaisen maan lainsäädäntöä. Suomen osalta lainsäädännöstä johtuva ero Suomessa toteutettavien ohjelman mukaisten hankkeiden osalta voitaisiin poistaa esimerkiksi sopimusmenettelyin. Samanlainen menettely tulisi kysymykseen myös siinä tilanteessa, kun ohjelman täytäntöönpanosta vastaava viranomainen tai muu toimielin olisi asetettu Suomessa ja kun rahoitettava hanke toteutetaan Suomen ulkopuolella.

Ohjelmassa mukana olevien eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöeroista johtuvien ongelmien vähentämiseksi viime ohjelmakaudella Itämeren INTERREG II C -ohjelman täytäntöönpanoa tehostettiin tekemällä ohjelmassa mukana olleiden jäsenmaiden kesken ohjelman täytäntöönpanoon liittyviä kahdentyyppisiä sopimuksia. Toisessa Memorandum of Understanding on Implementation of the Interreg II C Operational Programme in the Baltic Sea Region -nimisessä sopimuksessa sovittiin eri jäsenvaltioiden vastuista ohjelman täytäntöönpanossa. Sopimukseen sisältyivät määräykset yhteisestä sihteeristöstä, taloudellisesta täytäntöönpanosta, taloudellisista vastuista käsittäen vastuunjaon eri jäsenmaiden kesken ja suhteessa Euroopan yhteisöjen komissioon ja ohjelman täytäntöönpanosta vastaavaan Schleswig-Holsteinin osavaltioon. Toisessa sopimuksessa sovittiin ohjelman täytäntöönpanoon liittyvistä menettelyistä käytännön täytäntöönpanosta vastaavan Investitionsbank Schleswig-Holsteinin ja erikseen kunkin jäsenvaltion kesken. Sopimus sisälsi määräyksiä pankin vastuista, EU-varojen hallinnoinnista, tuen maksamisen pysäyttämisestä ja takaisinperinnästä, raportoinnista ja tarkastuksista sekä pankin päätöksentekovallan laajuudesta.

Uudella ohjelmakaudella on tarkoituksena, että vastaavan tyyppisiä sopimuksia otettaisiin käyttöön muissakin INTERREG-ohjelmissa. Sopimuksilla pyrittäisiin tehostamaan ohjelmien täytäntöönpanoa. Pykälän 1 momentissa mainittuja ohjelmia, joissa mainitut täytäntöönpanojärjestelyt muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rakennerahastotehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa voivat uudella ohjelmakaudella tulla kysy-

mykseen, olisivat Saariston, Merenkurkku-MittSkandian, Pohjoiskalotti-Barents/Kolarcticin INTERREG III A -ohjelmat sekä Itämeren ja Pohjoisen periferian INTERREG III B-ohjelmat. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja ohjelmia olisivat itäohjelmat eli Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun INTERREG III A -ohjelmat. Mainituissa ohjelmissa tilanne poikkeaa muihin ohjelmiin nähden siinä, että ohjelmista ei voida myöntää varoja Suomen ulkopuolelle. Mahdollisesti laadittavat sopimukset ovat siten tältä osin tyypiltään toisenlaisia.

10 §. *Maksuviranomaiset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan INTERREG- ja URBAN yhteisöaloiteohjelmissa maksuviranomaisina toimisivat ne viranomaiset, jotka ovat ohjelmissa nimetty hallintoviranomaisiksi. INTERREG -ohjelmissa maksuviranomaisena toimisivat siten hallintoviranomaisena toimiva maakunnan liitto ja URBAN -ohjelmassa Helsingin ja Vantaan kaupungin yhteinen toimielin. Euroopan yhteisöjen komissio maksaisi EU-varat suoraan asianomaiselle maksuviran-omaiselle siten, että varoja ei tuloutettaisi valtion budjettiin. Kysymyksessä on hajautettu malli. Viime ohjelmakaudella hajautettua mallia noudatettiin Barentsin INTERREG II A -ohjelmassa, jossa varat maksettiin suoraan Lapin liitolle.

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia koskevien suuntaviivojen mukaan yhteisöaloiteohjelmilla tulee olla yleisasetuksen 9 artiklan o alakohdassa ja 32 artiklassa tarkoitettu maksuviranomainen. Yleisasetuksen 9 artiklan o alakohdan mukaan maksuviranomaisella tarkoitetaan yhtä tai useampaa kansallista, alueellista tai paikallista toimielintä, joiden tehtäväksi jäsenvaltio on antanut laatia ja välittää maksupyyntöjä sekä ottaa vastaan komission suorittamat maksut. Saman artiklan n alakohdan mukaan jos jäsenvaltio niin päättää, hallintoviranomainen voi olla sama toimielin kuin kyseiselle tukitoimelle maksuviranomaisena toimiva toimielin.

LEADER -yhteisöaloiteohjelmassa maksuviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriö. Momenttiin ei tarvitse ottaa asiasta erillistä säännöstä, vaan asia perustuu pykälän 1 momentin 3 kohdan säännökseen, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö toimii Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston osalta maksuviranomaisena.

EQUAL -yhteisöaloitteen osalta työministeriö toimisi maksuviranomaisena. Vastaavasti kuten LEADER -yhteisöaloitteessa asema ilmenee pykälän 1 momentin 2 kohdasta, jonka mukaan työministeriö toimii Euroopan sosiaalirahaston osalta maksuviranomaisena.

11 §. *Maksuviranomaisen tehtävät.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että se ei koskisi INTERREG- eikä URBAN -yhteisöaloitteita. Samalla ehdotetaan, että pykälään otettaisiin uusi 2 momentti. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa nimetty maksuviranomainen hoitaisi yleisasetuksen 32 artiklan mukaiset maksuviranomaiselle kuuluvat tehtävät. Yleisasetuksen 32 artiklan mukaan komissio suorittaa rahastoista maksettavan osuuden asiaa koskevan maksusitoumuksen mukaisesti maksuviranomaisille. Maksu voidaan suorittaa ennakkomaksuna, välimaksuna tai loppumaksuna. Välimaksut ja loppumaksut liittyvät tosiasiallisesti suoritettuihin maksuihin ja näiden on vastattava lopullisten edunsaajien suorittamia maksuja, joiden tueksi on esitettävä maksukuitit tai vastaavalla tavalla todistusvoimaiset kirjanpitoasiakirjat. Maksuviranomainen huolehtii siitä, että lopulliset edunsaajat saavat rahastoista maksettavan osuuden mahdollisimman nopeasti ja kokonaisuudessaan ilman vähennyksiä, pidätyksiä tai lisäkustannuksia. Maksuviranomaisen tehtävänä on laatia maksupyyntöjä ja toimittaa ne komissiolle. Nämä tehtävät liittyvät ennakoihin, välimaksuihin ja loppumaksuihin.

Komissio maksaa ensimmäisen sitoumuksen yhteydessä maksuviranomaiselle ennakon. Ennakon suuruus on 7 prosenttia rahastojen tuesta kyseiselle tukitoimelle. Se voidaan periaatteessa jakaa enintään kahdelle varainhoitovuodelle käytettävissä olevien budjettivarojen mukaan. Tukitoimien keston ajan maksuviranomainen käyttää ennakkoa maksaakseen yhteisön osuuden tähän tukitoimeen liittyvistä menoista. Maksuviranomainen joutuu maksamaan ennakon takaisin komissiolle osittain tai kokonaisuudessaan,

riippuen edistymisestä tukitoimen täytäntöönpanossa, jos maksatushakemusta ei ole lähetetty komissiolle 18 kuukauden kuluessa siitä, kun päätös myöntää tukea rahastosta tehtiin. Ennakkomaksuista mahdollisesti syntyvä korkotulo kohdennetaan maksuviranomaisen toimesta kyseiselle tukitoimelle.

Komissio suorittaa välimaksuja korvatakseen rahastoista tosiasiallisesti suoritetut ja maksuviranomaisen todentamat maksut. Kyseiset maksut on suoritettava tukitoimikohtaisesti ja laskettava ohjelma-asiakirjan täydennyksen rahoitussuunnitelmassa olevien toimenpiteiden mukaan. Niiden on täytettävä seuraavat ehdot: a) komissiolle on esitetty ohjelma-asiakirjan täydennys; b) komissiolle on toimitettu viimeisin vuosittainen täytäntöönpanokertomus; c) komissiolle on toimitettu yleisasetuksen 42 artiklassa tarkoitettu tukitoimen väliarviointi; d) hallintoviranomaisten ja seurantakomitean päätökset vastaavat kyseisille toimintalinjoille rahastoista myönnetyn tuen kokonaismäärää; e) komission antamia yleisasetuksen 34 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja suosituksia on noudatettu asetetun määräajan kuluessa tai jäsenvaltio on ilmoittanut perustelut sille, miksi toimenpiteitä ei ole toteutettu, kun suositusten tarkoituksena on korjata sellaisia seuranta- tai hallintojärjestelmän vakavia puutteita, jotka asettavat tukitoimen moitteettoman varainhoidon kyseenalaiseksi; on toteutettu yleisasetuksen 38 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja korjaavia toimenpiteitä koskevat pyynnöt, jos maksatushakemus koskee tarkoitettua toimenpidettä tai tarkoitettuja toimenpiteitä sekä f) kyseiseen maksatushakemukseen liittyvää toimenpidettä tai toimenpiteitä koskevia maksuja ei ole keskeytetty yleisasetuksen 39 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti eikä komissio ole tehnyt päätöstä perustamissopimuksen 226 artiklan mukaisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta.

Komissio ilmoittaa jäsenvaltiolle ja maksuviranomaiselle viipymättä, jos joku edellä mainituista ehdoista ei täyty eikä maksupyyntöä voida hyväksyä, jolloin niiden on ryhdyttävä tarvittaviin toimiin tilanteen korjaamiseksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisimman hyvin, että välimaksuja koskevat hakemukset esitetään mahdollisuuksien mukaan komissiolle yhdessä erässä kolmesti vuodessa ja että viimeinen maksatushakemus esitetään viimeistään 31 päivään lokakuuta mennessä.

Loppumaksuun liittyen maksuviranomaisen on jätettävä komissiolle ilmoitus tosiasiallisesti suoritetuista maksuista kuuden kuukauden kuluessa rahastoista myönnettävää tukea koskevassa päätöksessä vahvistetusta määräpäivästä. Loppumaksun edellytyksenä on lisäksi, että komissiolle on jätetty täytäntöönpanoa koskeva loppukertomus ja komissio on hyväksynyt sen ja että jäsenvaltio on lähettänyt komissiolle yleisasetuksen 38 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetun hallintoviranomaisesta riippumattomassa tehtävässä olevan henkilön tai yksikön laatiman ilmoituksen. Loppumaksua ei voida enää oikaista jäsenvaltion pyynnöstä, jos maksuviranomainen ei ole esittänyt hakemusta komissiolle yhdeksän kuukauden kuluessa loppumaksun suorittamispäivästä.

Yleisasetuksen 32 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava viimeistään kunkin vuoden huhtikuun 30 päivänä komissiolle ajantasaistetut maksatushakemuksia koskevat ennusteet kuluvalle ja seuraavalle varainhoitovuodelle. Jäsenvaltiot nimeävät viranomaiset, jotka voivat antaa väli- ja loppumaksuja koskevat todistukset ja ilmoitukset.

Mainittujen tehtävien lisäksi ehdotetaan, että myös INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa maksuviranomainen hoitaisi myös eräitä kansallisia tehtäviä, jotka alueellisissa tavoiteohjelmissa kuuluvat maksuviranomaisen hoidettavaksi. Maksuviranomaisella olisi oikeus saada rakennerahastolain 26 §:n 2 kohdassa tarkoitetut tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Lisäksi ehdotetaan, että INTERREG- ja URBAN -ohjelmissa nimetty maksuviranomainen hoitaisi rakennerahastolain 30 §:ssä mainitut tehtävät. Koska mainituissa ohjelmissa maksuviranomainen myöntää EU-varat suoraan rahoitettavaan hankkeeseen, koskisi tarkastusoikeus EU-rahoituksen saajia. Muilta osin pykälän 1 momentti ei tulisi sovellettavaksi. Myös mainittujen ohjelmien osalta on tarkoituksenmukaista, että maksuviranomaiset voivat valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorit-

tamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskeva rahoituksen saajaan kohdistuvan tarkastuksen puolestaan, jos se on tarpeen 2 momentissa mainituilla edellytyksillä.

INTERREG- ja URBAN -ohjelmassa nimetty maksuviranomainen voisi myös tilanteessa, jossa valtio on yleisasetuksen 39 artiklan perusteella velvoitettu maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin rakennerahastojen varoja, velvoittaa muun kuin valtion budjettitalouden piiriin kuuluvan viranomaisen, viraston tai laitoksen suorittamaan takaisin sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrättäisiin, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoittavan virheellisestä menettelystä tai jos suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksellä suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Tästä ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös pykälän 2 momenttiin.

16 §. *Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että INTERREG-, URBAN-, LEADER- ja EQUAL -yhteisöaloitteiden valmistelun osalta on noudatettava komission antamia suuntaviivoja.

INTERREG III- ja URBAN II -yhteisöaloitteita koskevien suuntaviivojen mukaan ohjelmien sisällön on vastattava yleisasetuksen 19 artiklan 3 kohdassa kuvailtujen yhtenäisten ohjelma-asiakirjojen sisältöä ottaen kuitenkin lisäksi huomioon INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitteista johtuvat erityistarpeet ja olosuhteet. Yleisasetuksen 19 artiklan 3 kohdassa kuvataan ne seikat, jotka on sisällytettävä kuhunkin yhtenäiseen ohjelma-asiakirjaan. Lisäksi suuntaviivojen mukaan yhteisöaloiteohjelmia täydennetään yleisasetuksen 9 artiklan m alakohdassa tarkoitetulla ohjelma-asiakirjan täydennyksellä, jonka sisältö kuvaillaan yleisasetuksen 18 artiklan 3 kohdassa. Ohjelma-asiakirjojen muoto ja sisältö vastaavat tavoiteohjelmissa noudatettavaa menettelyä.

INTERREG -ohjelmat tulee suuntaviivojen mukaan valmistella rajat ylittävissä tai valtioiden välisissä komiteoissa tai muissa toimielimissä, joihin kuuluu asianomaisia alue- tai paikallisviranomaisia ja kansallisia viranomaisia sekä tarvittaessa asianomaisia valtioista riippumattomien järjestöjen edustajia. Valmistelutyön muoto INTERREG -ohjelmissa käytännössä riippuu siitä, miten ohjelma-alue kohdistuu eri valtioiden kesken. Sellaisissa ohjelmissa, joissa on mukana useita jäsenvaltioita kuten länsiohjelmissa, valmistelu tapahtuu eri jäsenmaiden viranomaisista muodostetuissa valmisteluelimissä. Ohjelmissa, joissa on mukana myös EU:n ulkopuolisia maita, ovat myös kyseisiä maita edustavat viranomaiset mukana valmisteluelimissä.

URBAN -yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan tukikelpoisista alueista vastaavien paikallisviranomaisten on laadittava yhteisöaloiteohjelmat ja tehtävä tarvittaessa yhteistyötä alueellisten ja kansallisten viranomaisten kanssa kunkin jäsenvaltion hallintorakenteesta riippuen. Suomen ainoassa URBAN -ohjelmassa valmistelu tapahtuu Helsingin ja Vantaan kaupunkien toimesta. Kumppanuus -periaatteen mukaan valmistelussa ovat mukana myös muut alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä eri järjestöjen edustajat.

Yhteisöaloiteohjelmia koskevat ohjelmaesitykset käsitellään kuten tavoiteohjelmatkin tarvittaessa EU-asiain komitean alaisissa jaostoissa ja muissa valtioneuvoston piiriin kuuluvissa asianomaisissa valiokunnissa ja ministerityöryhmissä. Ohjelmaesitysten antamisesta komissiolle päättää valtioneuvoston yleisistunto. Yhteisöaloitetta koskevat ohjelma-asiakirjat hyväksyy yleisasetuksen 21 artiklan mukaan Euroopan yhteisöjen komissio. Ohjelma-asiakirjan täydennyksen hyväksyy kuitenkin jäsenvaltion asianomainen hallintoviranomainen sen jälkeen, kun seurantakomitea on hyväksynyt ohjelma-asiakirjan täydennyksen. Ohjelma-asiakirjan täydennys on toimitettava komissiolle tiedoksi.

21 a §. *Hallintokomitea.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös hallintokomiteasta. INTERREG III -yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan INTERREG -yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpanosäännösten tulee sisältää määräykset ohjauskomiteasta. Ohjauskomitean, joita voi olla yksi tai tarvittaessa useampi, tehtävänä on valita yhteisesti kunkin osaohjelman toimet ja yhteensovittaa niiden toteutusta. Vastaavasti URBAN II-yhteisöaloitetta koskevien suuntavii-

vojen mukaan yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpano- säännösten tulee sisältää tarvittaessa ohjauskomitea. Jos ohjelma koskee useampaa kuin yhtä kaupunkialuetta, ohjauskomitea vastaa toimien valinnasta ja toteutuksen seurannasta alueella. Sekä INTERREG- että URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa komitea muodostetaan samojen yhteistyö- ja kumppanuusperiaatteiden mukaan kuin seurantakomitea. Komission edustaja voi olla läsnä tarkkailijana.

Suuntaviivojen mukaisesti pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kussakin INTERREG- tai URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa olisi ohjauskomiteaa vastaava hallintokomitea. Viimeksi päättyneellä ohjelmakaudella mainituissa ohjelmissa on ollut ohjelma-asiakirjassa mainittu hallintokomitea, joten menettely vastaa voimassa olevaa käytäntöä. Komitean nimitystä ei ehdoteta muutettavaksi suunta- viivojen mukaiseksi ohjauskomiteaksi, koska hallintokomitean nimitys on käytännössä vakiintunut. Niissä INTERREG -ohjelmissa, joissa täytäntöönpano tapahtuisi Suomessa, hallintokomitean asettaisi ja sen jäsenet nimittäisi sisäasiain-ministeriö. Menettely vastaisi viime ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä. URBAN -ohjelmissa viime ohjelmakaudella kaupungit valitsivat ja nimittivät jäsenet hallintokomiteaan. Nyt ehdotetaan siirryttäväksi yhtenäiseen menettelyyn sekä INTERREG- että URBAN -ohjelmissa. Toisin kuin viime ohjelmakaudella hallintokomitea ei olisi URBAN -ohjelmassa kuntalain alainen toimielin. Myös valtion vastinrahoituksen lisääntyminen ohjelman kehyksessä puoltaisi esitystä. Hallintokomitean tehtävistä ehdotetaan otettavaksi tarkemmat säännökset uuteen 21 b §:ään. Niissä INTERREG -ohjelmissa, joissa täytäntöönpano tapahtuisi Suomen ulkopuolella, sisäasiainministeriö nimittäisi ne jäsenet, jotka ohjelma-asiakirjan mukaan kuuluvat Suomelle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintokomitean kokoonpanosta ja työjärjestyksestä. INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan hallintokomitea muodostetaan samojen yhteistyö- ja kumppanuusperiaatteiden mukaan kuin seurantakomitea. Yleisasetuksen 35 artiklan mukaan jäsenvaltiot perustavat seurantakomiteat kumppaneita kuultuaan yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa. Kumppaneiden on huolehdittava miesten ja naisten tasapuolisesta osallistumisesta. Seurantakomitean kokoonpanon osalta on otettava huomioon lisäksi yleisasetuksen 8 artiklan säännökset kumppanuusperiaatteen noudattamisvelvoitteesta. Yleisasetuksen 8 artiklan mukaan yhteisön toiminta suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä, jossa ovat mukana komissio, jäsenvaltio sekä jäsenvaltion nimeämät elimet ja viranomaiset, joita ovat erityisesti alue- ja paikallisviranomaiset sekä muut toimivaltaiset julkiset viranomaiset, talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet ja muut tässä yhteydessä toimivaltaiset elimet. Kumppanuusperiaate kattaa yleisasetuksen mukaan tukitoimen valmistelun, rahoituksen, seurannan ja arvioinnin. Sen vuoksi ehdotetaan, että hallintokomitean jäseninä olisivat yleisasetuksen 8 artiklan mukaiset osapuolet. Niitä olisivat esimerkiksi edustajat hallinto- ja maksuviranomaisena toimivasta maakunnan liitosta, ohjelma-alueella toimivasta työvoima- ja elinkeinokeskuksesta, ympäristökeskuksesta, tiepiiristä ja lääninhallituksesta ja ohjelma-alueella vaikuttavat keskeiset työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt. URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa olisivat lisäksi jäseninä ohjelma-aluetta edustavien kaupunkien edustajat. Saamelaisten kotiseutualueella toteutettavien INTERREG -ohjelmien osalta hallintokomiteassa olisi myös saamelaisten edustus. Viimeksi päättyneellä ohjelmakaudella saamelaisilla oli oma toimintalinjansa Pohjoiskalotin INTERREG II -ohjelmassa. Sitä toteuttamaan nimitettiin oma hallintokomitea, jossa oli saamelaisten edustus. Saamelaisten esittämät hankkeet rahoitettiin Pohjoiskalotin INTERREG -ohjelman kautta. Uudella ohjelmakaudella on tarkoitus jatkaa samaa menettelyä yhdistetyssä ohjelmassa, jossa ovat mukana päättyneen ohjelmakauden Pohjoiskalotin ja Barents/Kolarcticin ohjelmat.

Kun INTERREG -yhteisöaloitteen mukainen ohjelma-alue ulottuu toisen jäsenvaltion alueelle ja ohjelman täytäntöönpano tapahtuu Suomesta, on hallintokomitean jäseninä myös vastaavat edustajat asianomaisen valtion ohjelma-alueelta. Määräykset hallintokomitean kokoonpanosta, jäsenistä ja heidän

jakaantumisesta eri maiden kesken määrättäisiin ohjelma-asiakirjassa. Sisäasiainministeriö asettaisi tässäkin tilanteessa komitean ja nimittäisi sen jäsenet kuitenkin niin, että toisen valtion toimivaltaiset viranomaiset nimeäisivät omat edustajansa hallintokomiteaan ohjelma-asiakirjan perusteella.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös työjärjestyksestä. Hallintokomitea laatisi ja hyväksyisi työskentelyään varten työjärjestyksen, joka sisältäisi määräykset asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösmenettelystä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintokomitean jäsenten asemasta. Hallintokomitean jäsenien ehdotetaan toimivan virkavastuulla. Tämä on tarpeen ottaen huomioon hallintokomiteassa käsiteltävät asiat. Hallintokomitean jäseniä koskisi siten siinä tehtävässä rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen virkamiesvastuu. Lisäksi ehdotetaan, että hallintokomitean työskentelyyn ja sen jäseniin sovelletaan, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään. Sellaisina säännöksinä voisivat tulla kysymykseen esimerkiksi neuvontaa, käsittelyn julkisuutta, asian siirtoa, esteellisyysperusteita, selvityspyyntöä ja päätöksen sisältöä koskevat säännökset.

Asiakirjojen julkisuuteen liittyen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan lakia sovelletaan myös erillisen sääntelyn perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetettuun lautakuntaan, neuvottelukuntaan, komiteaan, toimikuntaan tai työryhmään, toimitusmiehiin, kunnan ja kuntayhtymän tilintarkastajiin sekä muihin niihin verrattaviin toimielimiin. Jo tällä perusteella laki viranomaistoiminnan julkisuudesta tulee sovellettavaksi hallintokomiteaan. Selvyyden vuoksi ja informaatiosyistä ehdotetaan 3 momenttiin asiaa koskeva viittaussäännös.

Sellaisessa hallintokomiteassa, jossa jäseninä olisivat myös toisen jäsenvaltion edustajat, sovelletaan myös heihin hallintokomitean jäsenten asemaa koskevia säännöksiä. Tarkoitus on, että heidän asemasta sovitaan erikseen 9 a §:n mukaisesti. Asiasta tulisi ottaa myös määräykset ohjelma-asiakirjaan.

Tasa-arvolain 4 §:n 2 momentin nojalla valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Säännöksen mukaan hallintokomitea olisi tasa-arvolain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettu toimielin. Silloin kun hallintokomitean jäseninä olisi myös toisen jäsenvaltion edustajia, koskisi tasa-arvolain kiintiöperiaate vain Suomea edustavia jäseniä.

Aikaisemmin hallintokomitean asema on perustunut ainoastaan asianomaiseen ohjelma-asiakirjaan. Hallintokomitean eräänä tehtävänä olisi antaa lausunto rahoitettavista hankkeista. Koska kysymys on julkisista varoista, käyttää hallintoviranomainen julkista valtaa tehdessään lausuntoa koskevia päätöksiä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännökset hallintokomiteasta ehdotetaan sen vuoksi otettavaksi lakiin.

21 b §. *Hallintokomitean tehtävät.* Uuteen 21 b §:ään ehdotetaan otettaviksi säännökset hallintokomitean tehtävistä, päätöksentekomenettelystä ja valitusoikeudesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset hallintokomitean tehtävistä. Hallintokomitea yhteensovittaisi ja suuntaisi rakennerahastojen ja kansallista rahoitusta sekä antaisi lausunnon hankkeiden soveltuvuudesta INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin ja niiden rahoittamisesta. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä (HALKE) on 13 päivänä huhtikuuta 2000 päättäessään länsiohjelmissa noudatettavasta hallintomallista lisäksi päättänyt, että rahoitustarpeen arvioimiseksi luodaan menettely, jossa jokaisessa ohjelmassa arvioidaan vuosittain Suomen valtion vastinrahoitustarve hallinnonaloittain. Sisäasiainministeriö koordinoi päätöksen mukaan menettelyä ja kokoaa ohjelmakohtaiset tiedot. Tämän perusteella ehdotetaan, että hallintokomitea yhteensovittaisi ja suuntaisi rakennerahastojen ja kansallista rahoitusta. Hallintokomitea laatisi maakunnan yhteistyöasiakirjaa vastaavan asiakir-

jan, johon tulisi seuraavan varainhoitovuoden talousarvioehdotusta koskevia neuvotteluja varten sisältyä ainakin arvio ohjelman rakennerahastovarojen ja vastaavan valtion rahoitusosuuden tarpeista sekä kuntarahoituksesta ja muun julkisen rahoituksen osuuksista seuraavana varainhoitovuonna ja ohjelman toteuttamisen painotukset seuraavana varainhoitovuonna. Sisäasiainministeriö yhteensovittaisi asiakirjan hallinnonaloittaisen valtion rahoitusosuuden. Tarkoituksena on, että eri ohjelmissa yhteensovitus ja suuntaaminen tapahtuisi joustavasti ohjelma-alueen luonteen mukaisesti. Esimerkiksi itäohjelmissa voitaisiin soveltuvin osin noudattaa maakunnan yhteistyöasiakirjaa koskevia menettelyjä. Sen sijaan länsiohjelmissa, joissa ohjelman hallintoviranomaisena on Suomen viranomainen, yhteensovitus koskisi julkista kansallista rahoitusosuutta ja sitä vastaavaa EU-rahoitusosuutta. Muissa Suomen ulkopuolella täytäntöön pantavissa ohjelmissa sisäasiainministeriö laatisi arviot rahoitustarpeista seuraavana varainhoitovuonna yhteistyössä ohjelman sihteeristön kanssa.

Hallintokomitean keskeisenä tehtävänä olisi käsitellä kaikki hankkeet, joita koskeva hakemus on tullut vireille. Asia tulee vireille, kun asiaa koskeva hakemus on jätetty hallintokomitean yhteydessä toimivaan sihteeristöön. Vireilletulon ajankohdasta ehdotetaan otetavaksi säännös lain 22 §:ään. Hakemus merkitään samanaikaisesti kahteen diaariin, sihteeristön ja asianomaisen kansallisen rahoittajan ylläpitämään diaariin. Sihteeristöstä hakemus toimitetaan kansallisen rahoittajan käsiteltäväksi. Edellytyksenä hallintokomitean käsittelylle on, että kansallisen vastinrahoituksen myöntävä viranomainen on valmistelut asian ja että on varmistettu hankkeen kansallinen julkinen rahoitusosuus. Eräs tapa varmistaa julkinen rahoitus on tehdä rahoituksesta ehdollinen päätös hallintokomitean käsittelyä varten. Asian palauduttua hallintokomitean sihteeristölle sihteeristö saattaa asian hallintokomitean käsittelyyn. Hallintokomitea tekisi päätöksen hankkeesta antamalla lausunnon hankkeiden soveltuvuudesta ohjelmaan ja niiden rahoituksesta. Koska hallintokomitean keskeisenä tehtävänä ohjelmassa on valita sellaiset hankkeet, jotka parhaiten toteuttavat asianomaista ohjelma-asiakirjaa, ehdotetaan pykälän 1 momenttiin säännöstä siitä, että kansallinen rahoittaja ei voi myöntää hankkeelle tukea, ellei hallintokomitea ole puoltanut hankkeen rahoittamista. Lausunnon perusteella päätöksen hankkeen rahoittamisesta tekee kansallisen rahoituksen osalta kansallisen rahoituksen myöntävä viranomainen ja EU-rahoitusosuuden osalta hallinto- ja maksuviranomainen. Hallintokomitean päätös voi olla myönteinen tai kielteinen. Myönteinen päätös edellyttää, että kansallisen vastinrahoituksen myöntävä viranomainen on varmistanut hankkeen kansallisen julkisen rahoitusosuuden. Yksi mahdollisuus varmistaa julkinen rahoitus on tehdä rahoituksesta ehdollinen päätös hallintokomitean käsittelyä varten. Hallintokomitean päätös voi olla kielteinen esimerkiksi silloin, kun kansallinen rahoittaja ei ole sitoutunut myöntämään rahoitusta hankkeeseen tai on tehnyt siitä kielteisen päätöksen.

Pykälän kaksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös päätöksentekomenettelystä. Tarkoituksena on, että hallintokomitea tekisi päätökset yksimielisesti. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että päätös katsottaisiin yksimieliseksi, jos kukaan ei sitä vastustaisi. Menettely vastaa viimeksi päättyneellä ohjelmakaudella noudatettua käytäntöä. Lisäksi 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä valitusoikeudesta. Sen mukaan hallintokomitean kannanottoa koskeviin päätöksiin ei voida hakea erikseen muutosta valittamalla.

21 c §. *Hallintokomitean sihteeristö.* Hallintokomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä varten hallintokomitealla olisi sihteeristö. Pykälässä ehdotetaan, että hallintokomitea kutsuisi sihteereikseen hallintokomiteassa edustettuina olevien viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä. Sihteeristön kokoonpano vaihtelisi ohjelmien erityistarpeiden ja painotusten suhteen. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä (HALKE) on 31 päivänä elokuuta 2000 päättänyt hyväksyessään hajautetun mallin INTERREG -yhteisöaloitteen itäohjelmiin, että itäohjelmissa sihteeristössä on jäseninä ainakin ohjelma-alueella toimivan yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen, lääninhallituksen ja ympäristökeskuksen edustajat. Sihteeristöllä olisi pääsihteeri, joka olisi hallinto- ja maksuviranomaisena toimivan

maakunnan liiton edustaja. Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että sihteerit hoitaisivat hallintokomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla. Hallintokomiteassa käsiteltävät asiat huomioon ottaen on tarpeen, että sihteerit toimisivat tehtäväänsä hoitaessaan virkavastuulla.

INTERREG -yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan ohjelman täytäntöönpanosäännökset sisältävät hallintoviranomaisen ja ohjelmatason maksuviranomaisen lisäksi yhteisen teknisen sihteeristön. Hallintoviranomaista auttaa suuntaviivojen mukaan yhteinen tekninen sihteeristö, jos hallintoviran-omainen ei itse huolehdi sihteeristön tehtävistä. Sen vuoksi lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hallintokomitean sihteeristö voisi toimia myös hallinto- ja maksuviranomaisen sihteeristönä.

22 §. *Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät.* Pykälään lisättävään uuteen 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös rahoituksen myöntämisestä ja siihen liittyvistä tehtävistä INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmissa. Ehdotetun momentin merkitys on kuten 22 §:n merkityskin lähinnä informatiivinen. Ehdotuksen mukaan INTERREG-ohjelmassa maakunnan liitto ja URBAN-ohjelmassa ohjelma-asiakirjan mukainen kunnallinen toimielin myöntäisi hankkeeseen rakennerahastojen rahoitusosuuden. Myöntämispäätöksessä on otettava huomioon kansallinen ja EY-lainsäädäntö sekä asianomaisen ohjelman määräykset kuten tavoiteohjelmissakin. Sen lisäksi on otettava huomioon hallintokomitean lausunto 21 b §:n 1 momentin mukaisesti. Hajautetun mallin mukaan kansallinen julkinen rahoittaja tekee päätöksen kansallisesta rahoitusosuudesta kuten edellä 21 b §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu. Lisäksi tehtäviin kuuluvat hankkeiden valvontaa, tarkastusta sekä varojen takaisinperintää koskevat tehtävät. Rahoitushakemusta koskevan käsittelyn selkeyttämiseksi momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä sitä, että rahoitushakemusta koskeva asia tulee vireille, kun 21 c §:ssä tarkoitettu hallintokomitean sihteeristö on vastaanottanut hakemuksen.

25 §. *Rakennerahastovaroja myöntävän vastuu valvonnasta ja tarkastuksesta ja kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävän ministeriön vastuu hallinnonalansa valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin säännös kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävän ministeriön vastuusta. Kukin kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävä ministeriö on vastuussa valvonnan ja tarkastuksen asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan. Tämä vastuu koskee erityisesti INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia, joissa eri ministeriöt, kuten opetusministeriö, myöntävät kansallista julkista rahoitusosuutta. Esityksellä on tarkoitus säännellä asianomaisten ministeriöiden oman hallinnonalan tarkastus- ja valvontaoikeus.

30 a §. *Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus INTERREG -ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa.* Lakiin ehdotetaan otetavaksi uusi 30 a § sisäasiainministeriön tarkastusoikeudesta INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmissa. Rakennerahastolain 25 §:n mukaan rakennerahastovaroja myöntävällä viranomaisella on ensisijainen vastuu myöntämiensä rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Säännös soveltuu sellaisenaan myös INTERREG- ja URBAN -ohjelmiin, joten INTERREG -ohjelmissa rakennerahastovaroja myöntävät maakunnan liitot ja URBAN -ohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävä kunnallinen toimielin ovat ensisijaisesti vastuussa rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Yleisasetuksen 38 artiklan mukaan jäsenvaltio on ensisijaisesti vastuussa tukitoimen varainhoidon valvonnasta ja sitä varten sen on toteutettava 38 artiklassa mainitut toimenpiteet. Saman artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan jäsenvaltion on ehkäistävä, tutkittava ja oikaistava väärinkäytökset sekä g alakohdan mukaan tehtävä yhteistyötä komission kanssa sen varmistamiseksi, että yhteisön varoja käytetään moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti. Näiden tehtävien hoitamiseksi on tarpeen, että myös sisäasiainministeriöllä, jonka toimialaan asia kuuluu, on oikeus suorittaa tarkastuksia INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa. Sen vuoksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriöllä olisi oikeus suorittaa INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjel-

missa rahoituksen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Silloin, kun tarkastusoikeus koskisi muiden ministeriöiden hallinnonaloja, sisäasiainministeriö voisi suorittaa tarkastuksia vain Euroopan yhteisöjen komission pyynnöstä, rakennerahastovarojen vakavan laiminlyönnin vuoksi tai muusta painavasta syystä. Menettely vastaisi tavoiteohjelmissa sisäasiainministeriölle hallintoviranomaisena kuuluvaa oikeutta suorittaa tarkastuksia muiden ministeriöiden hallinnonaloilla. Säännöksen nojalla sisäasiainministeriöllä olisi oikeus tarkastaa myös sellaisia Suomessa toteutettavia INTERREG -yhteisöaloiteohjelman mukaisia hankkeita, joissa ohjelman hallinnointi ja täytäntöönpano tapahtuisi Suomen ulkopuolella.

36 §. *Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, johon ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että INTERREG-yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastovaroja myöntävät maakunnan liitot ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävä kunnallinen toimielin ylläpitäisivät rahoitettavia hankkeita koskevia rekistereitä. Hallinto- ja maksuviranomaisten ja kansallisten rahoittajien välille luotaisiin menettely, jolla varmistettaisiin hankkeita koskevien tietojen toimittaminen säännöllisin väliajoin hallinto- ja maksuviranomaiselle seurantarekisteriin tallentamista varten. Hankkeita rahoittavat viranomaiset tallentavat hanketiedot kansallisen rahoituksen osalta myös omiin järjestelmiinsä ja seuraavat hankkeita näiltä osin.

Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun INTERREG III A-ohjelmissa ja URBAN -ohjelmassa on uudella ohjelmakaudella tarkoituksena tallentaa hankevalmistelun, päätöksenteon, rahoituksen ja tulosten seurannan kannalta tarpeelliset tiedot keskitettyyn FIMOS -seurantarekisteriin. INTERREG -ohjelmissa hallinto- ja maksuviranomaisena toimiva maakunnan liitto ja URBAN -ohjelmassa hallinto- ja maksuviranomainen tallentavat tarvittavat tiedot kaikkien hankkeiden osalta. Sisäasiainministeriöllä on suora yhteys FIMOS -seurantarekisteriin.

Yhdistetyssä Pohjoiskalotti-Barents/Kolarctic INTERREG III A -ohjelmassa edellä mainitut tiedot tallennetaan omaan reaaliaikaiseen seurantarekisteriin. Hankkeita koskevat tiedot toimitettaisiin säännöllisin väliajoin sisäasiainministeriölle. Itämeren, Pohjoisen Periferian ja Merenkurkku-Mittskandian INTERREG III A -ohjelmissa hallinto- ja maksuviranomainen on muu kuin Suomen viranomainen. Näissä ohjelmissa tulisi seurata erikseen niitä hankkeita, joihin kansallinen osarahoitus tulee Suomesta. Tästä ehdotetaan myös otettavaksi säännös pykälän 2 momenttiin. Tarkoituksena olisi, että Suomesta tuleva kansallinen osarahoitus voitaisiin tarvittaessa todentaa.

Koska tietojärjestelmään tallennettaisiin myös tietoja luonnollisista henkilöistä, tietojärjestelmässä on tältä osin kysymys henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitetusta henkilötietojen käsittelystä. Sen vuoksi 3 momentissa määriteltäisiin tarkemmin, ketkä ovat velvollisia pitämään rekisteriä ja mikä on tietosisältö. Lisäksi ehdotetaan säännöstä rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojärjestelmään sisältyvien tietojen poistamisesta viittaamalla pykälän 2 momenttiin.

38 §. *Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan jos valtio on yleisasetuksen 39 artiklan nojalla velvoitettu maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin rakennerahaston varoja, maksuviranomainen voi velvoittaa muun kuin valtion budjettitalouden piiriin kuuluvan viranomaisen, viraston tai laitoksen suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Silloin kun kysymyksessä on INTERREG- tai URBAN -ohjelman maksuviranomainen, maksu suoritettaisiin maksuviranomaisena toimivalle maakunnan liitolle tai kunnalliselle toimielimelle. Ne olisivat velvollisia maksamaan saamansa suorituksen edelleen valtiolle. Lisäksi ehdotetaan, että sisäasiainministeriö voisi velvoittaa INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahasto-varoja myöntävän maakunnan liiton ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän kunnallisen toimielimen suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrättäisiin, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoitettavan virheellisestä menettelystä tai jos

suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksen perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Pykälään lisättävään 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tätä koskeva lisäys.

39 §. *Muutoksenhaku.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin muutoksen-hausta hallinto- ja maksuviranomaisena toimivan maakunnan liiton ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa maksu- ja hallintoviranomaisena toimivan kunnallisen toimielimen päätökseen. Maakunnan liitto on oikeudelliselta muodoltaan kuntayhtymä. Tällä perusteella maakunnan liittoon sovelletaan kuntalakia, joten muutoksenhaku määräytyy ilman ehdotettua säännöstäkin kuntalain kuntayhtymiä koskevien säännösten mukaan. Vastaavasti URBAN -ohjelmassa toimiva hallinto- ja maksuviranomainen on kunnan toimielin, johon sovelletaan kuntalain säännöksiä. Selvyyden vuoksi asiasta ehdotetaan kuitenkin otettavaksi säännös lakiin. Ehdotettu 3 momentti vastaa nykyistä 2 momenttia.

2. Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksen 8 a §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa. Asetuksen antaminen on sidottu siihen, että yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä välttämättä edellyttää. Tarkoitus on, että lakiehdotuksen antamisen yhteydessä ei olisi tarvetta antaa edellä mainittuja alemmanasteisia säännöksiä.

3. Voimaantulo

Ensimmäisten yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpano alkaisi tämänhetkisen arvion mukaan vuoden 2000—2001 vaihteessa. Se koskisi kahta INTERREG -länsiohjelmaa, Saariston INTERREG III A -ohjelmaa ja Merenkurkku-MittSkandian INTERREG III A -ohjelmaa. Vuoden 2000 talousarviossa on mahdollistettu mainittujen ohjelmien käynnistyminen jo vuoden 2000 puolella. Nyt ehdotettava laki vaikuttaa ohjelmien täytäntöönpanoon selkeyttämällä ohjelman vastuusuhteita sellaisissa ohjelmissa, joissa ohjelmien täytäntöönpano tapahtuu Suomen ulkopuolella kuten Merenkurkku-MittSkandian ohjelmassa. Sen vuoksi ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

4. Säätämisjärjestys

Ehdotetussa laissa on säännöksiä, joilla on merkitystä kunnallisen itsehallinnon perustuslainsuojaan. Lisäksi tietyt säännökset liittyvät perustuslain kannalta siihen, millä perusteilla hallintotehtävä voidaan antaa viranomaiskoneiston ulkopuolelle.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä ehdotetaan, että hallintoviranomaisina INTERREG -yhteisöaloiteohjelmissa toimisi ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto tai URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa mainittu kunnallinen toimielin. Vastaavia tahoja ehdotetaan lain 11 §:ssä maksuviranomaisiksi. Lisäksi 8 a §:ssä ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa rakennerahastoohjelmaa rahoittavia viranomaisia koskevia sääntöjä rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta. Perustuslain mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Sen vuoksi mainituista seikoista ehdotetaan säädettäväksi lailla. Asetuksenantovaltuudesta on lisäksi jo sinänsä säädettävä perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla.

Lakiehdotuksen 21 a ja 21 b §:ssä säädettäisiin hallintokomiteasta ja sen tehtävistä. Hallintokomitea antaessaan lausuntoja julkisten varojen käytöstä käyttää julkista valtaa. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Uutta perustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 1/1998 vp) todetaan, että perustuslakivaliokunta on käytännössään johtanut niin sanotun valtiosääntöoikeudellisen virkamieshallintoperiaatteen, jonka mukaan julkista valtaa Suomessa käyttävät vain laillisesti virkoihinsa nimitetyt virkamiehet. Toisaalta valiokunta on lähtenyt

siitä, ettei virkamieshallintoperiaate merkitse ehdotonta estettä antaa julkista valtaa ja julkisten tehtävien hoitamista muille kuin viranomaisille kuten valtion liikelaitoksille ja yksityisoikeudellisille yhteisöille. Tällöin valiokunta on kuitenkin edellyttänyt, että tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavista menettelyistä annetaan riittävän yksityiskohtaiset säännökset, että oikeusturvanäkökohdat otetaan huomioon ja että julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Sen vuoksi hallintokomiteasta ja sen tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi lailla.

Hallintokomitean ja myös seurantakomitean jäseninä toimivat niissä INTERREG -ohjelmissa, joissa ohjelma-alue kattaa usean jäsenvaltion, myös asianomaisen jäsenvaltioiden edustajat. Tällainen ohjelma on päättyneellä ohjelmakaudella ollut Barentsin INTERREG II A -ohjelma. Uudella ohjelmakaudella tulisi kysymykseen Barents/Kolarctic INTERREG III A -ohjelma. Päätöksentekoon osallistuisivat siten myös Ruotsin hallintokomiteaan nimeämät viranomaiset silloin, kun ohjelman mukainen hanke toteutettaisiin Suomessa. Vastaavasti Ruotsin viranomaiset osallistuisivat päätöksentekoon ohjelmaa koskevassa seurantakomiteassa. Hallintokomitean ja seurantakomitean asemasta ja tehtävistä otettaisiin määräykset ohjelma-asiakirjaan, jonka komissio hyväksyy. Lisäksi on tarkoituksena tehdä Memorandum of Understanding -tyyppinen sopimus jäsenvaltioiden vastuista komissioon ja erikseen sopimus yksityiskohtaisista menettelyistä ehdotetun 9 a §:n nojalla. Mainitussa sopimuksessa sovittaisiin muun ohella päätöksentekomenettelystä ja hankkeissa noudatettavista ehdoista. Hallintokomitean ja seurantakomitean ulkomaisten jäsenten päätöksentekovalta perustuisi yleisasetuksen lisäksi sopimuksiin ja yhteisöaloitetta koskeviin ohjelma-asiakirjoihin. Ehdotetun 9 a §:n perustuslainmukaisuutta on tarkemmin käsitelty pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Edellä olevilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin perusteltuna, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuutta 1999 annetun rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999) 1 §:n 4 momentti;

muutetaan 4 §:n 8 ja 11 kohta, 6, 7, 11, 16 §, 5 luvun otsikko, 25 § ja 39 §:n 2 momentti;

lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 12 kohta, lakiin uusi 8 a ja 9 a §, 10 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 21 a — 21 c §, 22 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 30 a §, 34 §:ään uusi 2 momentti, 36 §:ään uusi 3 momentti, 38 §:ään uusi 4 momentti ja 39 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 a §

Lain soveltaminen yhteisöaloiteohjelmiin

Yhteisöaloiteohjelmiin, joilla tarkoitetaan yleisasetuksen 20 artiklan 1 kohdan a - d alakohdassa mainittuja yhteisöaloiteohjelmia, sovelletaan tätä lakia siten kuin tässä pykälässä ja jäljempänä säädetään.

Edellä 1 momentissa mainituissa a ja b alakohdissa tarkoitettuihin yhteisöaloiteohjelmiin ei sovelleta tämän lain 8 ja 9 §:ää, 12 — 15 §:ää, 17 — 21 §:ää, 22 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohtaa, 23 §:ää, 26 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 27 §:ää, 28 §:n 1 momenttia eikä 29 §:ää. Tämän lain 28 §:n 2 ja 3 momenttia ei sovelleta b alakohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan.

Edellä 1 momentissa mainitussa c alakohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan ei sovelleta tämän lain 12 — 15 §:ää, 17 §:ää lukuun ottamatta 17 §:n 8 momenttia, 18 — 21 §:ää, 22 §:n 1 momentin 4 kohtaa, 23 §:ää eikä 30 a §:ää. Tämän lain 17 — 21 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 2 kohtaa siltä osin, kuin siinä säädetään maakunnan yhteistyöasiakirjasta, ja 4 kohtaa sekä 23 §:ää ei sovelleta 1 momentissa mainitussa d alakohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan.

Yleisasetuksen 22 artiklassa tarkoitettuihin innovatiivisiin toimiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään yleisasetuksen 20 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainitusta yhteisöaloiteohjelmasta.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

8) *rakennerahasto-ohjelmalla* yleisasetuksen 19 artiklassa tarkoitettua yhtenäistä ohjelma-asiakirjaa sekä siihen liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m kohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä samoin kuin yleisasetuksen 20 artiklassa tarkoitettua yhteisöaloitteita koskevaa ohjelma-asiakirjaa ja siihen liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m kohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä;

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

11) *yhteisöaloiteohjelmilla* yleisasetuksen 20 artiklassa tarkoitettuja INTERREG-, URBAN-, EQUAL- ja LEADER -yhteisöaloiteohjelmia;

12) *rakennerahastovaroja käyttävällä ministeriöllä* ministeriötä, joka myöntää tai käyttää itse rakenne-rahastovaroja taikka jakaa niitä edelleen omalle hallinnonalalleen tai maakuntien liitoille käytettäväksi tai tukena myönnettäväksi.

2 luku

Hallintoviranomaiset, niiden tehtävät ja toimivalta

6 §

Hallintoviranomaiset

Yleisasetuksen 9 artiklan n kohdassa tarkoitettuina hallintoviranomaisina toimivat:

1) yleisasetuksen 1 artiklassa säädettyjen tavoitteiden 1 ja 2 alueille laadittujen rakennerahasto-ohjelmien osalta sisäasiainministeriö;

2) yleisasetuksen 1 artiklassa säädetylle tavoitteelle 3 laaditun rakennerahasto-ohjelman osalta työministeriö;

3) kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1263/1999 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhtenäisen ohjelma-asiakirjan osalta maa- ja metsätalousministeriö;

4) INTERREG-yhteisöaloiteohjelmassa ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto;

5) URBAN-yhteisöaloiteohjelmassa ohjelma-asiakirjassa mainittu kunnallinen toimielin;

6) LEADER-yhteisöaloiteohjelmassa maa- ja metsätalousministeriö;

7) EQUAL-yhteisöaloiteohjelmassa työministeriö.

7 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Hallintoviranomainen hoitaa muissa kuin INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa yleisasetuksen 34 artiklassa säädetyt tehtävät sekä hallinnoimaansa rakennerahasto-ohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 8 ja 9 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa sekä 26 ja 29 §:ssä säädetään.

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa hallintoviranomainen hoitaa yleisasetuksen 34 artiklassa säädetyt tehtävät sekä 8 a §:ssä, 26 §:n 2 momentissa sekä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetut tehtävät.

8 a §

Oikeus antaa ohjeita ja säännöksiä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa antaa muille rakennerahasto-ohjelmaa rahoittaville viranomaisille rakennerahasto-ohjelman hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta koskevia ohjeita, jos yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä edellyttää

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavia viranomaisia koskevia säännöksiä rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta, jos yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen tätä välttämättä edellyttää. Ennen asetuksen antamista on kuultava ohjelman hallintoviranomaista ja muuta rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavaa viranomaista.

9 a §

Eräät täytäntöönpanojärjestelyt INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole muutoin merkitykseltään huomattavia taikka eivät muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, tarvittaessa yhteisymmärryksessä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia tavanomaisina pidettävistä rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloitetehtäviä hoitavien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien tahojen kanssa.

Sisäasiainministeriö voi 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarvittaessa yhteisymmärryksessä 1 momentissa tarkoitettuja yhteisöaloiteohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joista INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelman ja Euroo-

pan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen edellyttää.

10 §

Maksuviranomaiset

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG -ja URBAN -yhteisöaloiteohjel-massa maksuviranomaisina toimivat kuiten-kin 6 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetut hallintoviranomaiset.

11 §

Maksuviranomaisen tehtävät

Maksuviranomainen hoitaa muissa kuin INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa yleisasetuksen 32 artiklassa säädetyt tehtävät sekä rakennerahastovaroja koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 12 ja 13 §:ssä, 14 §:n 3 momentissa sekä 15, 26, 30 ja 38 §:ssä säädetään.

INTERREG ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa maksuviranomainen hoitaa yleisasetuksen 32 artiklassa säädetyt tehtävät sekä rakennerahastovaroja koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 26 §:n 2 momentissa sekä soveltuvin osin sen mukaan kuin 30 §:ssä ja 38 §:ssä säädetään

4 luku

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu ja toimeenpano

16 §

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu

Alueellisten rakennerahasto-ohjelmien valmisteluun sovelletaan alueiden kehittämisestä annetussa laissa säädettyjä menettelytapoja, jollei muusta laista muuta johdu. Yhteisöaloiteohjelmien valmistelussa on sen lisäksi otettava huomioon yleisasetuksen 21 artiklassa tarkoitetut suuntaviivat.

21 a §

Hallintokomitea

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelman toimeenpanoa varten on hallintokomitea, jonka asettaa sisäasiainministeriö. Hallintokomitean toimikausi jatkuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt yleisasetuksen 37 artiklassa tarkoitetun lopullisen täytäntöönpanokertomuksen.

Sisäasiainministeriö päättää hallintokomiteaa asettaessaan sen kokoonpanosta ottaen huomioon, mitä yleisasetuksen 8 ja 35 artiklassa säädetään. Hallintokomitea voi kutsua komiteaan asiantuntijoita. Hallintokomitea hyväksyy työskentelyään varten työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta.

Hallintokomitean jäsenet hoitavat tehtäviään virkavastuulla. Hallintokomitean työskentelyyn ja sen jäseniin sovelletaan, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään. Hallintokomitean asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

21 b §

Hallintokomitean tehtävät

Hallintokomitea yhteensovittaa ja suuntaa rakennerahastojen ja kansallista rahoitusta sekä antaa lausunnon hankkeiden soveltuvuudesta INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin ja niiden rahoittamisesta. Hankkeelle ei voida myöntää tukea, ellei hallintokomitea ole puoltanut hankkeen rahoittamista.

Hallintokomitean päätökset tehdään yksimielisesti. Hallintokomitean kannanottoa koskeviin päätöksiin ei voida erikseen hakea muutosta valittamalla.

21 c §

Hallintokomitean sihteeristö

Hallintokomiteaa avustaa sihteeristö. Hallintokomitea kutsuu sihteereikseen hallintokomiteassa edustettuina olevien viranomais-

ten palveluksessa olevia henkilöitä. Sihteerit hoitavat hallintokomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla.

Sihteeristö voi avustaa myös 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja hallinto- ja maksuviranomaisia.

22 §

Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät

— — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa on sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton ja URBAN-ohjelmassa rahoituksen myöntävän kunnallisen toimielimen keskeisenä tehtävänä myöntää hankkeeseen rakennerahaston rahoitusosuus kansallisen lainsäädännön, Euroopan yhteisön lainsäädännön ja rakennerahasto-ohjelman mukaan sekä ottaen huomioon hallintokomitean 21 b §:n 1 momentissa tarkoitettu lausunto ja kansallisen julkisen viranomaisen kansallista rahoitusosuutta koskeva päätös sekä vastata hankkeiden valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä siten kuin 26 §:n 2 momentissa, 28 §:n 2 ja 3 momentissa, lukuun ottamatta URBAN-yhteisöaloiteohjelmaa, 31—33 ja 37 §:ssä säädetään. Rahoitusta koskeva hakemus tulee vireille, kun 21 c §:ssä tarkoitettu toimivaltainen sihteeristö on vastaanottanut hakemuksen.

5 luku

Rakennerahasto-ohjelmien varojen valvonta

25 §

Rakennerahastovaroja myöntävän vastuu valvonnasta ja tarkastuksesta ja kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävän ministeriön vastuu hallinnonalansa valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä

Rakennerahastovaroja myöntävällä on ensisijainen vastuu myöntämiensä rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Kukin joko rakennerahastovaroja tai kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävä ministeriö vastaa valvonnan ja tarkastuksen asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan.

30 a §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi suorittaa INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa käytettävien rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tarkastuksia rahoituksen myöntäjiin ja rahoituksen saajiin. Sisäasiainministeriö voi suorittaa tarkastuksia muiden ministeriöiden hallinnonaloilla vain Euroopan yhteisöjen komission pyynnöstä, rakennerahastovarojen tarkastuksen vakavan laiminlyönnin vuoksi tai muusta painavasta syystä. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin EY:n valvontaa koskevat säännökset edellyttävät.

34 §

Lausuman esittäminen

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yleisasetuksen 38 artiklassa tarkoitetun lausuman esittää INTERREG-yhteisöaloiteohjelmien osalta ohjelma-asiakirjassa hallinto- ja maksuviranomaiseksi nimetty maakunnan liitto ja URBAN-yhteisöaloiteohjelman osalta ohjelmaasiakirjassa hallinto- ja maksuviranomaiseksi nimetty kunnallinen toimielin.

36 §

Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä

— — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG- yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastovaroja myöntävät maakunnan liitot ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmassa ra-

kennerahastovaroja myöntävä kunnallinen toimielin ylläpitävät rahoitettavia hankkeita koskevia rekistereitä. Ne vastaavat seurantarekistereihin toimitettavien asianomaisen ohjelman hankevalmistelua, päätöksentekoa, rahoituksen ja tulosten seurannan kannalta tarpeellisten tietojen toimittamisesta. Niissä ohjelmissa, joissa rakennerahastovaroja myöntävä viranomainen on muu kuin Suomen viranomainen, tulee seurata erikseen kansallisen julkisen rahoituksen myöntämistä. Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojärjestelmään sisältyvien tietojen poistamisesta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään.

38 §

Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen

---

INTERREG- a URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa 1 momentissa tarkoitettu takautumisoikeuteen perustuva suoritus maksetaan kuitenkin ohjelman maksuviranomaiselle, joka on velvollinen maksamaan tämän suorituksen viipymättä valtiolle. Sisäasiainministeriö voi velvoittaa INTERREG-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän kunnallisen toimielimen suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoitettavan virheellisestä menettelystä tai jos suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksen perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

39 §

Muutoksenhaku

Hallinto- ja maksuviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätöksestä kuntalaissa säädetään. URBAN-ohjelmassa maksu- ja hallintoviranomaisena toimivan toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntalaissa säädetään.

Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätöksestä kuntalaissa säädetään.

7 luku

Voimaantulo

43 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Martti Korhonen*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuutta 1999 annetun rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999) 1 §:n 4 momentti;

muutetaan 4 §:n 8 ja 11 kohta, 6, 7, 11, 16 §, 5 luvun otsikko, 25 § ja 39 §:n 2 momentti;

lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 12 kohta, lakiin uusi 8 a § ja 9 a §, 10 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 21a — 21c §, 22 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 30a §, 34 §:ään uusi 2 momentti, 36 §:ään uusi 3 momentti, 38 §:ään uusi 4 momentti ja 39 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavien yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanosta ja rakennerahastojen rahoituksen ja vastaavan kansallisen rahoitusosuuden hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta säädetään erikseen.	(4 mom. kumotaan)
	1 a §
	Lain soveltaminen yhteisöaloiteohjelmiin
	Yhteisöaloiteohjelmiin, joilla tarkoitetaan yleisasetuksen 20 artiklan 1 kohdan a - d alakohdassa mainittuja yhteisöaloiteohjelmia, sovelletaan tätä lakia siten kuin tässä pykälässä ja jäljempänä säädetään.
	Edellä 1 momentissa mainitussa a ja b alakohdissa tarkoitettuihin yhteisöaloiteohjelmiin ei sovelleta tämän lain 8 ja 9 §:ää, 12—15 §:ää, 17—21§:ää, 22 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohtaa, 23 §:ää, 26 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 27 §:ää, 28 §:n 1 momenttia eikä 29 §:ää. Tämän lain 28 §:n 2 ja 3 momenttia ei sovelleta b alakohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan.
	Edellä 1 momentissa mainitussa c ala-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan ei sovelleta tämän lain 12—15 §:ää, 17 §:ää lukuun ottamatta 17 §:n 8 momenttia,18 - 21 §:ää, 22 §:n 1 momentin 4 kohtaa, 23 §:ää eikä 30 a §:ää. Tämän lain 17—21 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 2 kohtaa siltä osin, kuin siinä säädetään maakunnan yhteistyöasiakirjasta, ja 4 kohtaa sekä 23 §:ää ei sovelleta 1 momentissa mainitussa d alakohdassa tarkoitettuun yhteisöaloiteohjelmaan.

Yleisasetuksen 22 artiklassa tarkoitettuihin innovatiivisiin toimiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään yleisasetuksen 20 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainitusta yhteisöloiteohjelmasta.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

8) *rakennerahasto-ohjelmalla* yleisasetuksen 19 artiklassa tarkoitettua yhtenäistä ohjelma-asiakirjaa sekä niihin liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m kohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä;

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

11) *rakennerahastovaroja käyttävällä ministeriöllä* ministeriötä, joka myöntää tai käyttää itse rakennerahastovaroja taikka jakaa niitä edelleen omalle hallinnonalalleen tai maakuntien liitoille käytettäväksi tai tukena myönnettäväksi.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

8) *rakennerahasto-ohjelmalla* yleisasetuksen 19 artiklassa tarkoitettua yhtenäistä ohjelma-asiakirjaa sekä *siihen* liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m kohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä *samoin kuin yleisasetuksen 20 artiklassa tarkoitettua yhteisöaloitteita koskevaa ohjelma-asiakirjaa ja siihen liittyviä yleisasetuksen 9 artiklan m kohdassa määriteltyjä ohjelma-asiakirjan täydennyksiä;*

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

11) yhteisöaloiteohjelmilla yleisasetuksen 20 artiklassa tarkoitettuja INTERREG-, URBAN-, EQUAL- ja LEADER -yhteisöaloiteohjelmia;

12) rakennerahastovaroja käyttävällä ministeriöllä ministeriötä, joka myöntää tai käyttää itse rakennerahastovaroja taikka jakaa niitä edelleen omalle hallinnonalalleen tai maakuntien liitoille käytettäväksi tai tukena myönnettäväksi.

Voimassa oleva laki

2 luku

Hallintoviranomaiset, niiden tehtävät ja toimivalta

6 §

Hallintoviranomaiset

Yleisasetuksen 9 artiklan n kohdassa tarkoitettuina hallintoviranomaisina toimivat:

1) yleisasetuksen 1 artiklassa säädettyjen tavoitteiden 1 ja 2 alueille laadittujen rakennerahasto-ohjelmien osalta sisäasiainministeriö;

2) yleisasetuksen 1 artiklassa säädetylle tavoitteelle 3 laaditun rakennerahasto-ohjelman osalta työministeriö;

3) kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1263/1999 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhtenäisen ohjelma-asiakirjan osalta maa- ja metsätalousministeriö.

7 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Hallintoviranomainen hoitaa yleisasetuksen 34 artiklassa säädetyt tehtävät sekä hallinnoimaansa rakennerahasto-ohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 8 ja 9 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa sekä 26 ja 29 §:ssä säädetään.

Ehdotus

2 luku

Hallintoviranomaiset, niiden tehtävät ja toimivalta

6 §

Hallintoviranomaiset

Yleisasetuksen 9 artiklan n kohdassa tarkoitettuina hallintoviranomaisina toimivat:

1) yleisasetuksen 1 artiklassa säädettyjen tavoitteiden 1 ja 2 alueille laadittujen rakennerahasto-ohjelmien osalta sisäasiainministeriö;

2) yleisasetuksen 1 artiklassa säädetylle tavoitteelle 3 laaditun rakennerahasto-ohjelman osalta työministeriö;

3) kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1263/1999 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun yhtenäisen ohjelma-asiakirjan osalta maa- ja metsätalousministeriö;

4) INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa ohjelma-asiakirjassa mainittu maakunnan liitto;

5) URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa ohjelma-asiakirjassa mainittu kunnallinen toimielin;

6) LEADER -yhteisöaloiteohjelmassa maa- ja metsätalousministeriö;

7) EQUAL -yhteisöaloiteohjelmassa työministeriö.

7 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Hallintoviranomainen hoitaa *muissa kuin INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa* yleisasetuksen 34 artiklassa säädetyt tehtävät sekä hallinnoimaansa rakennerahasto-ohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 8 ja 9 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa sekä 26 ja 29 §:ssä säädetään.

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa hallintoviranomainen hoitaa yleisasetuksen 34 artiklassa säädetyt tehtävät sekä 8 a §:ssä, 26 §:n 2 momentissa

sekä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetut tehtävät.

8 a §

Oikeus antaa ohjeita ja säännöksiä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa antaa muille rakennerahasto-ohjelmaa rahoittaville viranomaisille rakennerahasto-ohjelman hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta koskevia ohjeita, jos yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen sitä edellyttää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavia viranomaisia koskevia säännöksiä rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta, jos yleisasetuksen 34 artiklassa hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden täyttäminen tätä välttämättä edellyttää. Ennen asetuksen antamista on kuultava ohjelman hallintoviranomaista ja muuta rakennerahasto-ohjelmaa rahoittavaa viranomaista.

9 a §

Eräät täytäntöönpanojärjestelyt INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi asioissa, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole muutoin merkitykseltään huomattavia taikka eivät muutoin vaadi eduskunnan suostumusta, tarvittaessa yhteisymmärryksessä INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia tavanomaisina pidettävistä rakennerahasto-ohjelman hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä Euroopan yhteisöjen komission, muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloitetehtäviä hoitavien viranomaisten tai jäsenvaltioiden tällaisia tehtäviä hoitavien tahojen kanssa.

Sisäasiainministeriö voi 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa tarvittaessa yhteis-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ymmärryksessä 1 momentissa tarkoitettuja yhteisöaloiteohjelmia rahoittavien viranomaisten kanssa sopia myös sellaisista täytäntöönpanojärjestelyistä, joista INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelman ja Euroopan unionin ulkopuolella toteutettavan Euroopan yhteisön rahoittaman ohjelman tekninen yhteensovittaminen edellyttää.

10 §

Maksuviranomaiset

— — — — — — — — — — — — — — — — —

10 §

Maksuviranomaiset

— — — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG -ja URBAN-yhteisöaloiteohjelmassa maksuviranomaisina toimivat kuitenkin 6 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetut hallintoviranomaiset.

11 §

Maksuviranomaisen tehtävät

Maksuviranomainen hoitaa yleisasetuksen 32 artiklassa säädetyt tehtävät sekä rakennerahastovaroja koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 12 ja 13 §:ssä, 14 §:n 3 momentissa sekä 15, 26, 30 ja 38 §:ssä säädetään.

11 §

Maksuviranomaisen tehtävät

Maksuviranomainen hoitaa *muissa kuin INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa* yleisasetuksen 32 artiklassa säädetyt tehtävät sekä rakennerahastovaroja koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 12 ja 13 §:ssä, 14 §:n 3 momentissa sekä 15, 26, 30 ja 38 §:ssä säädetään.

INTERREG ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa maksuviranomainen hoitaa yleisasetuksen 32 artiklassa säädetyt tehtävät sekä rakennerahastovaroja koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin 26 §:n 2 momentissa sekä soveltuvin osin sen mukaan kuin 30 §:ssä ja 38 §:ssä säädetään.

4 luku

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu ja toimeenpano

16 §

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu

Alueellisten rakennerahasto-ohjelmien valmisteluun sovelletaan alueiden kehittämisestä annetussa laissa säädettyjä me-

4 luku

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu ja toimeenpano

16 §

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu

Alueellisten rakennerahasto-ohjelmien valmisteluun sovelletaan alueiden kehittämisestä annetussa laissa säädettyjä menet-

Voimassa oleva laki

nettelytapoja, jollei muusta laista muuta johdu.

Ehdotus

telytapoja, jollei muusta laista muuta johdu. *Yhteisöaloiteohjelmien valmistelussa on sen lisäksi otettava huomioon yleisasetuksen 21 artiklassa tarkoitetut suuntaviivat.*

21 a §

Hallintokomitea

INTERREG- ja URBAN-yhteisöaloiteohjelman toimeenpanoa varten on hallintokomitea, jonka asettaa sisäasiainministeriö. Hallintokomitean toimikausi jatkuu, kunnes Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt yleisasetuksen 37 artiklassa tarkoitetun lopullisen täytäntöönpanokertomuksen.

Sisäasiainministeriö päättää hallintokomiteaa asettaessaan sen kokoonpanosta ottaen huomioon, mitä yleisasetuksen 8 ja 35 artiklassa säädetään. Hallintokomitea voi kutsua komiteaan asiantuntijoita. Hallintokomitea hyväksyy työskentelyään varten työjärjestyksen, jossa määrätään asian valmistelusta, esittelystä ja päätöksenteosta.

Hallintokomitean jäsenet hoitavat tehtäviään virkavastuulla. Hallintokomitean työskentelyyn ja sen jäseniin sovelletaan soveltuvin osin, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään. Hallintokomitean asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

21 b §

Hallintokomitean tehtävät

Hallintokomitea yhteensovittaa ja suuntaa rakennerahastojen ja kansallista rahoitusta sekä antaa lausunnon hankkeiden soveltuvuudesta INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmiin ja niiden rahoittamisesta. Hankkeelle ei voida myöntää tukea, ellei hallintokomitea ole puoltanut hankkeen rahoittamista.

Hallintokomitean päätökset tehdään yksimielisesti. Hallintokomitean kannanottoa koskeviin päätöksiin ei voida erikseen hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 c §

Hallintokomitean sihteeristö

Hallintokomiteaa avustaa sihteeristö. Hallintokomitea kutsuu sihteereikseen hallintokomiteassa edustettuina olevien viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä. Sihteerit hoitavat hallintokomitean asioiden valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä virkavastuulla.

Sihteeristö voi avustaa myös 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja hallinto- ja maksuviranomaisia.

22 §

Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

22 §

Rahoituksen myöntäminen ja siihen liittyvät tehtävät

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa on sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton ja URBAN -ohjelmassa rahoituksen myöntävän kunnallisen toimielimen keskeisenä tehtävänä myöntää hankkeeseen rakennerahaston rahoitusosuus kansallisen lainsäädännön, Euroopan yhteisön lainsäädännön ja rakennerahasto-ohjelman mukaan sekä ottaen huomioon hallintokomitean 21 b §:n 1 momentissa tarkoitettu lausunto ja kansallisen julkisen viranomaisen kansallista rahoitusosuutta koskeva päätös sekä vastata hankkeiden valvonnasta ja tarkastuksesta sekä varojen takaisinperinnästä siten kuin 26 §:n 2 momentissa, 28 §:n 2 ja 3 momentissa, lukuun ottamatta URBAN -yhteisöaloiteohjelmaa, 31—33 ja 37 §:ssä säädetään. Rahoitusta koskeva hakemus tulee vireille, kun 21 c §:ssä tarkoitettu toimivaltainen sihteeristö on vastaanottanut hakemuksen.

Voimassa oleva laki

5 luku

Rakennerahastovarojen valvonta

25 §

Rakennerahastovaroja myöntävän vastuu valvonnasta ja tarkastuksesta

Rakennerahastovaroja myöntävällä on ensisijainen vastuu myöntämiensä rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Kukin ministeriö vastaa valvonnan ja tarkastuksen asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan.

34 §

Lausuman esittäminen

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

5 luku

***Rakennerahasto-ohjelmien varojen* valvonta**

25 §

Rakennerahastovaroja myöntävän vastuu valvonnasta ja tarkastuksesta ja kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävän ministeriön vastuu hallinnonalansa valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä

Rakennerahastovaroja myöntävällä on ensisijainen vastuu myöntämiensä rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Kukin *joko rakennerahastovaroja tai kansallista julkista rahoitusosuutta myöntävä* ministeriö vastaa valvonnan ja tarkastuksen asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan.

30 a §

Sisäasiainministeriön tarkastusoikeus INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa

Sisäasiainministeriö voi suorittaa INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa käytettävien rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä tarkastuksia rahoituksen myöntäjiin ja rahoituksen saajiin. Sisäasiainministeriö voi suorittaa tarkastuksia muiden ministeriöiden hallinnonaloilla vain Euroopan yhteisöjen komission pyynnöstä, rakennerahastovarojen tarkastuksen vakavan laiminlyönnin vuoksi tai muusta painavasta syystä. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan siinä laajuudessa kuin EY:n valvontaa koskevat säännökset edellyttävät.

34 §

Lausuman esittäminen

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yleisasetuksen 38 artiklassa tarkoitetun lausuman esittää INTERREG -yh-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

teisöaloiteohjelmien osalta ohjelma-asiakirjassa hallinto- ja maksuviranomaiseksi nimetty maakunnan liitto ja URBAN -yhteisöaloiteohjelman osalta ohjelma-asiakirjassa hallinto- ja maksuviranomaiseksi nimetty kunnallinen toimielin.

36 §

Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä

— — — — — — — — — — — — — — — — —

36 §

Rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmä

— — — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG- yhteisöaloiteohjelmissa rakennerahastovaroja myöntävät maakunnan liitot ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävä kunnallinen toimielin ylläpitävät rahoitettavia hankkeita koskevia rekistereitä. Ne vastaavat seurantarekistereihin toimitettavien asianomaisen ohjelman hankevalmistelua, päätöksentekoa, rahoituksen ja tulosten seurannan kannalta tarpeellisten tietojen toimittamisesta. Niissä ohjelmissa, joissa rakennerahastovaroja myöntävä viranomainen on muu kuin Suomen viranomainen, tulee seurata erikseen kansallisen julkisen rahoituksen myöntämistä. Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojärjestelmään sisältyvien tietojen poistamisesta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään.

38 §

Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen

— — — — — — — — — — — — — — — — —

38 §

Valtion takautumisoikeuteen perustuva maksusuoritukseen velvoittaminen

— — — — — — — — — — — — — — — — —

INTERREG- ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmissa 1 momentissa tarkoitettu takautumisoikeuteen perustuva suoritus maksetaan kuitenkin ohjelman maksuviranomaiselle, joka on velvollinen maksamaan tämän suorituksen viipymättä valtiolle. Sisäasiainministeriö voi velvoittaa INTERREG -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän maakunnan liiton

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja URBAN -yhteisöaloiteohjelmassa rakennerahastovaroja myöntävän kunnallisen toimielimen suorittamaan valtiolle sen komissiolle maksaman määrän täysimääräisenä kuluineen. Suoritus määrätään, jos varojen takaisinmaksu on johtunut suoritukseen velvoitettavan virheellisestä menettelystä tai jos suoritukseen velvoitettava on Euroopan yhteisöjen komission päätöksen perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä.

39 §

Muutoksenhaku

Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätöksestä kuntalaissa säädetään.

39 §

Muutoksenhaku

Hallinto- ja maksuviranomaisena toimivan maakunnan liiton päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätöksestä kuntalaissa säädetään. URBAN -ohjelmassa maksu- ja hallintoviranomaisena toimivan toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntalaissa säädetään.

Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätöksestä kuntalaissa säädetään.